

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO SLOVENSКИH
KRŠČANSКИH UČITELJSКИH
IN KATEHETSКИH DRUŠTEV

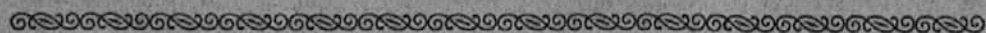

Bogu srce
mladini ljubezen
domovju zvestobo

L. XVIII. ♦ 1917 ♦ ŠTEV. 1.

Vsebina:

Pedagoška premišljevanja učitelja Samotarja. Poročnik nadučitelj Fr. Samec	1
Poučuj pravilno! J. Kramar	4
Otrok — po svoje. Marica Koželjeva	5
Branitelji domovine. Učiteljica P.	7
Kaj pa s telovadbo? V. J.	8
Pouk slabonadarjenih otrok. Anica Lebar	11
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	13
Zgledi, uporabni pri katezezi	16
Učiteljski vestnik	17
Vzgoja	20
Raznoterosti	21
Slovstvo in glasba	23

»SLOVENSKI UČITELJ« izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 krone. (Naročnina in članarina za »Slomškovo zvezo« 5 K; naročnina in članarina za »Društvo slovenskih katehetov« 5 K; naročniki, ki so člani obeh društev, plačajo 6 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema uredništvo »SLOVENSKEGA UČITELJA« V LJUBLJANI.

Urednika: A. ČADEŽ, katehet v Ljubljani, in FR. JAKLIČ, nadučitelj, drž. in dež. poslanec. Oblastem odgovoren IVAN RAKOVEC. Tisk Katoliške tiskarne.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO SLOVENSKIH KRŠČANSKIH UČITELJSKIH IN KATEHETSkih DRUŠTEV. ■ LAST „SLOMŠKOVE ZVEZE“ IN „DRUŠTVA SLOVENSKIH KATEHETOV“.

L. XVIII. ŠTEV. 1.
V LJUBLJANI, DNE 15. JANUARJA 1917.

Pedagoška premišljevanja učitelja Samotarja.¹

Poročnik nadučitelj Fr. Samec.

Tudi učitelja Samotarja so ob mobilizaciji poklicali kot rezervista k vojakom. S težkim srcem se je ločil od šole in se podal v negotovo bodočnost. Toda imel je srečo. Ko se je javil v vojašnici, ga je narednik med drugim tudi vprašal, kaj je v civilu. Samotar mu odgovori, da je učitelj. Narednik ga vpraša dalje, če zna pisati in čitati in poleg slovenščine še kak drug jezik, n. pr. nemški. Ko mu je Samotar vse to potrdil, so ga narednikove oči nekaj časa zadovoljno motrile. Čitalo se mu je z obraza, da namerava s Samotarjem kaj posebnega. In res, drugo jutro ga pelje v skladišče, kjer so bile naložene cele skladovnice vojaških oblek, odev in drugih predmetov, mu vse to razkaže in ga pouči o dolžnostih, ki jih bo imel kot skladiščnik.

Tu se je torej začelo vojaško delovanje učitelja Samotarja. Imel je skladišče vedno v lepem redu in njegov trud je bil obilo poplačan. Postal je korporal, četnik in končno narednik. Včasih je res imel dela čez glavo, drugikrat pa se je zopet lahko oddahnil. Tudi mene je zanesla usoda v vojašnico in v skladišču sem se seznanil s Samotarjem.

Dobri fant mi je ugajal in obiskal sem ga prav rad, če mi je le dovolila služba. V pogovoru je razvijal včasih čudne, skoro bi rekel revolucionarne nazore o šolstvu. Jaz seveda nisem človek, ki bi ne branil učiteljskih tradicij, ki bi mogoče celo pritrjeval raznim zabavljanjem čez šolo in učiteljstvo ter tako pljuval v lastno skledo — kakor bi se izrazil kak strokovni list — in prišlo je včasih med nama do ostre debate. Toda Samotar se ni dal kar tako ugnati v kozji rog in navadno sem podlegel jaz.

Naravna posledica teh mojih porazov je bila, da so se me vedno bolj prijemale njegovi nazori, nazadnje me je čisto prepričal. Začel sem mu prigovarjati, naj napiše razpravo, da bo tudi drugo učiteljstvo lahko izrazilo svoje mnenje o njegovih naukih, mogoče se izkristali iz njih kaj dobrega in šoli koristnega. Dolgo se je branil, končno se je pa vendar vdal.

¹ Po želji pisateljevi priobčujemo neizpremenjeno. Morda ne bo prav vsem po volji. Kdor bo drugih misli, se bo lahko oglašil. (Op. ured.)

In zadnjič mi je izročil precejšen snopič popisanih listov in mi rekel: »Tu imaš razpravo, naredi z njo, kar hočeš. Oziral sem se samo na šole po deželi, kako poučujejo po mestih, me ne briga. Pisal sem, kakor sem bil razpoložen, včasih bolje, včasih slabše. Če sem se sempatam ostreje izrazil, ne morem pomagati; komur ni prav, naj me pa zavrne.«

Pregledal sem te liste in jih podajam neizpremenjene.

Snoči sem v kavarni čital časnik in obtičale so mi v očeh besede: »Po vojski... bo treba reformirati šolstvo...« Torej že zopet? Ali je mislil pisec dotičnega članka tudi na naše ljudsko šolstvo? Čemu pa je treba za reformiranje naše ljudske šole šele vojske? No, morebiti mislijo napraviti kaj velikega, toda reforme v malem se vrše neprestano že dvajset let. Mislim namreč predvsem reforme v metodi in vzgoji. Prej je bila sintetiška metoda, to je izpodrinila analitiška; analitiška metoda je rodila formalne stopnje, te so poslale v penzijo stare učitelje, ki »niso imeli nikake metode«, formalne stopnje so izgubile kmalu svojo veljavo in pojavile so se druge metode in »zahteve« ljudske šole. Vzgojna metoda, bijološka metoda..., razne vzgoje: naravna, estetiška, umetniška, individualna vojaška vzgoja... Meni se začne vrteti v glavi. Krčevito se moram prijeti stola, da ne padem v omedlevico in se ne zgrudim na tla.

C. kr. okrajni šolski nadzornik je obiskal to ali ono šolo. Hitro se izve po okraju: Tam je bil. In začne se povpraševanje: Kaj pa letos zahteva? Kateri predmet je letos najvažnejši? Kako hoče imeti letos ta in ta predmet? Vprašanja in odgovori švigajo od šole do šole in učiteljestvo dela načrte, kako bo uravnalo pouk, da bo nadzornik zadovoljen. To se godi leto za letom. Vsako prinese druge metode, vsako druge zahteve ljudske šole.

Menda ne bo škodovalo, če se ozremo enkrat v to morje metod in malo natančneje pregledamo »splošni napredek« zadnjih dvajset let, ki se poudarja ob vsaki priliki, in primerjamo nekoliko današnjo s staro šolo.

Za čim stremijo vse te nove metode? Kratko rečeno: približati se kolikor mogoče onemu slavnemu norimberškemu liju, s katerim se vliva učenost v glavo. Norimberški lij je ideal.

Pred par leti sem hospitiral na Dunaju v prvem vadniškem razredu pri nekem učitelju, ki je slovel kot izvrsten metodik. Obravnaval je črko »s«. Narisal je na tablo kotel, v katerem naj bi bila voda. Potem je zakuril pod kotlom — narisal je tudi ogenj — in kuril je toliko časa, da je voda začela vreti: Das Wasser siedet im Kessel. Sikal je pred tablo, da je letelo skozi ušesa. Iz kotla se je dvigala para in to je označil z vijugastimi črtami, ki so bile podobne nemški črki »s«. Na ta način je polagoma prišel do smotra. »Interessant!« — so sikali tudi hospitant. Jaz pa sem se vprašal: Ali je res treba toliko komedij, da se vlije otrokom bora črka v glavo? Ali naj gre ljubezen do otrok res tako daleč, da se bodo igraje naučili

vsega, kar potrebujejo za življenje? Ali ni to nekako pomehkuževanje otrok?

Ko sem se jaz učil čitati, je ravnal učitelj drugače. S palico, ki jo je imel vedno pri rokah, je pokazal na stensko tablo, kjer je stala črka, in vprašal: »Kaj je to?« In čitali smo črko vsi, ki smo jo poznali. Potem smo vzeli abecednike na klop in čitali. To je bila vsa obravnava. Nekaj nezaslišanege, če primerjamo to metodo z današnjo, vendar končni efekt je bil skoro isti kakor sedaj po najboljši metodiški obravnavi: čitali smo. Seveda vsem ni ostala črka tako trdno v glavi, da bi je ne bilo mogoče pozabiti, kakor se rado pripeti tudi sedaj. Kdor se ni še doma učil, čez dva dni, ko smo prišli v abecedniku naprej, že ni več poznal črke. Toda sedaj pride ravno najzanimivejše. Učenci so si sami iskali metode, kako si pomagajo v tem slučaju. Nekateremu je že zadostovala kaka beseda, ki jo je prečital malo prej, drugi je hitro pregledal načelne črke, poleg katerih so stali naslikani predmeti, zopet drugim je moral učitelj pomagati s kako opazko, lenuhom pa s palico. Vsi pa so se morali malo potruditi in misliti, če ne, je pa šiba pela. In možgani so se razvijali.

Toda tako ravnanje z otroki je krutost, bo ugovarjal kdo. Res je, da ni bilo ravnanje z otroki posebno obzirno; vprašanje pa je, če je brez-pogojno obsojanje one krutosti tako zelo na mestu. Ali je poznejša pot življenja naših učencev posuta z rožicami? Ljudje božji, kako kruto življenje čaka tudi naše učence, vidimo zlasti sedaj v vojski lahko vsak dan. Kolikokrat sem imel že priliko, opazovati jih, te še nedorasle osemnajst-letne fantiče z mlečnimi obrazi! Komaj so prestopili prag ljudske šole, kjer se je učitelj trudil na vse mogoče načine, da bi se brez velikega napora vendar kaj naučili. In sedaj? »Poučuje« jih korporal: surovo norčevanje, zmerjanje in kletvina, to je metoda, po kateri se jim ubija vojaška učenost v glavo. Če ta ne zadostuje, se ji pridruži lahko še zapor s svojimi pritklinami.

Pravijo, da preveliki kontrasti škodujejo in ne vplivajo dobro na človeka. Ali je torej čudno, če je tak revček dostikrat ves obupan. Kolikokrat se zapre ta ali oni na stranišče, da se malo izjoka. Toda kaj ga še vse čaka! Hujše šele pride! Strelski jarki, krogle, šrapneli, granate! Ako bi ga bil učitelj pred petimi leti v šoli švrknil s šibo, ker je iz razposajenosti kalil mir v razredu, bi bila to seveda krutost, ki bi se lahko sodnijsko kaznovala in spravila učitelja v disciplinarno preiskavo. Na vsak način pa bi bil tak učitelj v očeh nadzornikovih slab vzgojitelj, ki ne zna s svojim prednašanjem vzbujati zanimanja pri učencih itd.

Da so morali otroci v stari šoli več misliti, o tem menda ni nobenega dvoma. Gotovo je tudi, da njihovim mislim niso bile meje tako ozko začrtane kakor danes. Da se je potemtakem njihova fantazija veliko bolj razvijala, je jasno. To bomo lahko videli zlasti pri realijah.

(Dalje.)

Poučuj pravilno.

Formalne stopnje pri verouku v ljudski šoli.¹

J. Kramar.

O priliki kanonične vizitacije in birmovanja gre presvetli nadpastir tudi v šolo nadzorovat šolsko mladino, da se prepriča, kako je poučena v verskih resnicah, pa da spozna, kako katehet izpolnjuje vzvišeno verskovzgojno dolžnost. Več časa poprej se katehetje z vso vnemo trudijo, da bi učencem vtepli v glavo čim več verskega znanja.

Poznal sem vrlega dušnega pastirja, ki je bil hkrati tudi katehet. V njegovi župniji je imelo biti v kratkem birmovanje. Ker je bil dotični duhovnik za vsako reč silno natančen, si je prizadeval, kar se je dalo, da bi tudi v šoli otroci dobro znali. Ne le da je natančno porabil odmerjene mu učne ure, marveč imel je še poseben pouk v ta namen. Učil je vse učence skupaj, in sicer vse isto stvarino. Učenci od prvega do zadnjega šolskega leta so morali znati vsa vprašanja o sv. birmi in drugo, kar je potrebno. Mislimo si ta napor in trud učencev in kateheta! Ko je napočil dan škofovega prihoda ter izpraševanja v šoli, je škof z vidnim zadovoljstvom poslušal katehizacijo, kajti učenci, mali in veliki, so odgovarjali na ista vprašanja perfektno. Katehetov trud je bil obilno poplačan. Preden škof zapusti župnijo, napiše dušnemu pastirju spričalo, ki je iz njega razvidno, kako duhovnik deluje v župniji in kakšne uspehe po višji sodbi dosega. Škof je v celem obsegu pripoznal res trudapolno in uspešno delo vrlega in gorečega župnika v cerkvi in v šoli, a pripomnil je, da bi bil v šoli z manjšim trudom isto dosegel. Torej ne gre samo za to, koliko bomo naučili, marveč tudi, kako naj poučujem, da bom dosegel svoj namen kolikormoč lahko in z malim trudom. Da učence zadostno in razmeroma lahko naučim najpotrebnejših naukov iz verouka, je treba pravilno poučevati in se ravnati po formalnih stopnjah.

Psihologija nas uči, da si otrok učne snovi ne osvoji nagloma, ampak stopnjema. Najprej mora učenec stvar nekako videti, ker se vse naše spoznavanje začne pri čutnih zaznavah, potem šele jo more umeti in trdno ohraniti v spominu. Na podlagi tega psihološkega procesa učenja so nastale takoimenovane tri glavne formalne stopnje, oziroma stopnje dušnega osvajanja.

Prva stopnja pri učenju je torej v tem, da učitelj stvar tako živo opiše, da si učenci morejo v svoji domišljiji ustvariti o tem neko podobo, potem, če mogoče, pokaže učencem stvar samo, ali vsaj nje sliko. Govoriti mora torej nazorno, podati mora novo resnico v konkretni obliki. Z ozirom na verouk se katehet poslužuje analitične metode, ki je v tem, da začne pri konkretnih rečeh ter prehaja po abstrakciji posameznih konkretnih delov polagoma do abstraktnega pojma. To je najlažji način po-

¹ Sprejeli smo to razpravo našega marljivega sotrudnika v list, ker je potrebno, da si pravila dobre metode večkrat osvežimo, in ker je g. pisatelj vpletel marsikaj novega in zanimivega. (Op. ured.)

učevanja; težji je sintetični način, ki je v tem, da začnem pri abstraktnem pojmu ter z dodajanjem konkretnih delov vso stvar natančno pojasnim. Umevno je, da se ta zadnji težji način more rabiti le pri bolj izobraženih učencih. Po različnosti terminologije se moreta ta dva načina tudi zamenjati. Da torej katehet praktično uporabi prvo stopnjo pri učenju verouka, bo v prvem šolskem letu učencem, potem ko je prej govoril nekoliko o vedenju, o krščanskem pozdravu, znamenju sv. križa, o Bogu in njega lastnostih, prav živo opisal, kako je Bog ustvaril svet in vse, kar je, kar vsak dan gledajo v naravi z lastnimi očmi; potem jim bo pokazal tudi biblično sliko o stvarjenju sveta. Otroci si bodo sliko dobro ogledali, bodo vso stvar razumeli, znali posamezne ustvarjene reči našteti, pa si bodo tudi vse zapomnili za poznejši čas. Tako bo katehet prišel po abstrakciji konkretnih reči do abstraktnega pojma »ustvariti«, t. j. iz nič kaj narediti, pa tudi do pojma Bog in njega lastnosti, n. pr. o božji neskončni modrosti in vsemogočnosti.

Opisal jim bo posebej ustvarjenje angelov, njih greh ter kazen za greh. Posebno temeljito mora katehet opisati ustvarjenje prvega in drugega človeka ter ju pokazati na sliki. Tako bodo učenci dobili pravi pojem o človeku, oziroma kaj stori človeka, da je človek. Prav jasno naj opiše s pomočjo bibličnih slik greh prvih staršev in njega posledice, da bodo učenci dobili pravi pojem o grehu ter stud nad njim, pa tudi pojmovali božjo neskončno svetost in pravičnost.

(Dalje.)

Otrok — po svoje.

Marica Koželjeva.

Tam zunaj divja vihar. Kaj pravim, tam zunaj, mar ne čujemo prav do sem grmenja, ki odmeva grozeče v gori!

V teh dneh nam je šola uteha. Vsaj te ure, ki jih prebijemo v šoli, pozabimo na to, kar nam sicer teži srce, ker pri naših šolarčkih moramo biti z vsemi mislimi in vso energijo.

Jezijo nas večkrat, a tudi veselimo se, četudi v tesni šolski sobi, s temi sirotki, ki tu žive in trpe po svoje. Drugačen je otrok doma in povsem drugačen je v šoli. O tem dobro vé učitelj-vzgojitelj. A žal, ne vedo o tem tudi otrokovi starši. Žal, pravimo, ker, če bi se zanimali starši intenzivno za to, kako napreduje, kako se vede njihov otrok v šoli, bi postale šolske razmere kmalu boljše. Izpopolnjevali bi doma, kar je trudoma započela šola in potem bi bilo vzgojiteljevo delo dvakrat blagoslovljeno.

Otroci so primeroma le malo časa v okrilju šole; tudi ni šola le vzgojevališče, je tudi učilnica.

Dan za dnem opažamo, kako je vsak izmed teh malih individualno različen od drugega. Zanimivi so tipi naših šolarjev. V množici dobimo: pridnega — a tudi lenuha; zamujalca in takega, ki je nad vse vesten; drznega in krotkega otroka; spretnega in mazača ter boječega reveža, ki

se zajoka, če se mu ponesreči in naredi packa. Klepetuljice so vmes in materini srčki, razneženi in zamerljivi; šalživčki in še mnogo drugih, ki sede drug poleg drugega in so plevel in rožice v gredicah vrtca božjega.

Takoj v začetku pouka nas neprijetno zmoti zamujalec, ki je večno netočen. V dve vrsti jih ločimo. Prvi prihiti kmalu, ko začnemo in smo vsi zaverovani v kroglice in kocke. Začudeno se ozre po učečih se šolarčkih, češ, sem že zopet prepozen! Kje se je zamudil? Pozimi na ledu, na drsalnici; poleti je brskal po luknjicah za hrošči, podil sršene, iskal pličjih gnezd. Kar nič ga ni sram. Velik križ je z njim tudi pri pouku. S pospravljanjem konča vedno zadnji. Koncem ure moramo vsekar čakati nanj.

Drugi pride potihoma po stopnicah; še bolj tiho odpira vrata v šolsko sobo in pogleda plašno po razredu. On vé takoj izgovor. Največkrat so bili mati bolni, pa je moral napajati živino, nositi drva in Bog vé, kaj še vse.

Prvi nered je srečno v kraju. Iznova začnemo. Vseh oči so uprte na kateder. Kroglica za kroglico drsi po šibici na računalu. Polagoma pa uhajajo pogledi skozi okno vunkaj pod milo nebo, kjer sveti zlati solnček ali pa padajo snežinke prav na gosto.

Vsako leto je v razredu eden, ki vse zna in vse vé. Včasih se nameri, da je deklica, včasih je deček. Tega nekako spoštujejo tudi součenci, ker nehote mu priznavajo prednost pred drugimi. Kakšno leto je pa morda po več takih pridnih in takrat se zgodi često, da tekmujejo med seboj za prvenstvo, kar ni vsekar na dobro njihovim mladim srcem. Lahko se rodi v njih zavist in napačno častihlepje. Večkrat opazimo, kako privošči ta in oni svojemu tekmeču, če ga zadene kaj nemilega; kar zasveti se v očeh skrita škodoželjnost, kadar je oni kaznovan ali kregan. Vdrugo pa se mu zavistno namrdne obrazek, če je morda kdo drugi kaj bolje znal in ga je učitelj pohvalil. Tle postanejo dostikrat zoprni tožljivci, ki včasih komaj čakajo, da prineso novico staršem še gorko, češ, vaš pa danes ni znal!

Temle povsem nasprotni tipi so otroci, ki jim je učenje in vse skupaj deveta briga. Samo zato hodijo v šolo, ker morajo, boječ se kazni in raznih sitnosti. Take vrste otrók je po naših vaških šolah, vsaj v vinskih krajih, še največ. Trde butice so, da je strah. Ni čudo, če nimajo mnogo veselja pri učenju, saj že naprej vedo, da ne bo šlo v glavo. V tej kategoriji so tudi potepuhi, ki se okrog potikajo in cele dni postopajo, namesto da bi prišli v šolo. Največji praznik jim je dan, ko dopolnijo 14. leto. Hej, sedaj pa šoli lahko osle kažemo. Ne boš nas več pestil, učitelj!

Znano je in tudi lahko uumljivo, da so taki mladostni zanikarneži pozneje malovredna bitja, ki so v največjo nadlego raznim oblastem, saj »zakon narave je tak, da iz malega raste veliko«.

Mnogo veselja součencem, a tudi preglavic učitelju napravlja šaljivec — Pavliha, ki ga menda ne manjka nikjer. Prirojeno mu je, da ne more nikoli lepo mirno sedeti. Govoriči sedaj s tem in zopet z onim. Enkrat lasa onega, ki pred njim sedi, zdaj se zopet pači svojemu sosedu. Otročji je in zlasti, če je v višjem razredu, skrajno neznosen, posebno ker še takrat, ko je karan ali kaznovan, napravi tak obraz, ali pa počne kaj takega, da nehote zbuja smeh.

Slednjč je še množica otročičev, po katerih spoznamo natanko, kakšni so njihovi starši. Kako naj na primer sodimo o materi, ki se ne zmeni prav nikdar, ali gre otrok umit in zašit zdoma!

So pa tudi sirotne matere, katerih deteta pridejo vedno snažna in redna v šolo. Čast žuljavi roki, ki srajčico in suknjico otrokovo vselej pridno in čedno zakrpa, dasi jo teži neprestano dnevno delo. Roka se trese, ko vdeva šivanko, ali bití mora. Srečen je tak otrok, četudi zraste v uboštvo. Laglje si bo služil kruh, kakor si ga služijo borni njegovi starši.

Povsem različni so po umu in po čuvstvih ti mali ljudje v ljudski šoli. Učiteljeva naloga je težka in velika: blažiti in izenačiti mora razlike in vzgajati vsakternika, da postane dober ud družine v malem in države v velikem, da bo živel po veri, ki mu jo je zapisal v srce Bog, in da bo izpolnjeval vestno dolžnosti, ki mu jih nalagata domovina in cesar.

Branitelji domovine.

Učiteljica P.

Grozota svetovnega požara še ni ponehala. Kakor da ne bo nikdar nehal ta razjarjeni srd, ta krvavi ples, te grozne muke svetovne morije, se zdi, če strme gledamo vrvenje svetovnega boja.

Branitelji domovine! Prišla je vojna, zamahnila je z neusmiljeno roko — — — in žalost in boleost in kri in smrt je napolnila svet. In naši branitelji, naši junaki v bojnih vrstah polagajo sleherni dan darove, poškopljene z lastno krvjo, posvečene s solzami zapuščenih vdov in sirot, polagajo jih na žrtvenik — domovini v spravni dar.

Bistra Soča, hči planin, vidi neomajano vztrajnost in moč naših junakov, teh vrlih strelcev, teh pogumnih mož, dobrih očetov, zvestih snov slovenske domovine. Nebotični, kremeniti Dolomiti so priča junaškim činom, ki jih posveča prelita kri naših braniteljev. Mrzli Karpati bodo znanili slavo naših zvestih bojevnikov, ko bo utihnil razljuteni vihar, ko se bo polegel paleči plamen svetovne morije.

V kronike pišejo slavne čine, pretresljive dogodke v spomin na naš veliki čas. Slava našim junakom, braniteljem naše domovine!

Ali pa nismo branitelji domovine tudi mi, ki smo ostali doma? Odkar so odšli v boj naši očetje, odkar plaka deca osirotela za svojim nepozabnim roditeljem, ali nismo od takrat branitelji domovine tudi učitelji-vzgojitelji? Res je, da ne stojimo v bojni vrsti, na krvavem polju, res da ne žvižgajo okoli nas smrtonosne krogle, da nas ne straši zvenket bridkega jekla, ki se krha v ročnih spopadih: vsega tega ne čujemo, ne okušamo. Ali branitelji domovine smo vendar! Odkar smo vzeli v svoje varstvo gojence naših šol, od takrat smo vojskovodje neukih armad naših učencev. Pazimo na svojo čast, bodimo pazljivi voditelji!

Vojaki se bojujejo. Čemu? Zakaj? Ali ne bi slednji odložil orožja, ga vrgel malomarno od sebe, če ne bi videl pred sabo določene ga cilja,

če mu ne bi bilo jasno, zakaj vse trpljenje, vsa muka, vsa groza? Vidiijo domovino, to našo iskreno ljubljeno domovino. In v domovini vidiijo svojo deco — ponos in nado našo. Domovina! Otroci! To sta dve besedi, ki podžigata trudne bojevnike. Ali pa bo znala ta mladina ceniti trpljenje, pogum in junaštvo, kri in smrt svojih očetov? Ali bo vpoštevala dovolj solze svojih mater — teh naših junakinj? Nam je izročena v varstvo. Domovina kliče, vabi, prosi! Potrebovala bo tudi potem, ko bo izvojevala časten boj, krepkih moči. Na tej mladini temelji naša prihodnja doba, nanjo se ozira z upom in skrbjo domovina. Za to mladino, ki se trga zanjo cel svet, da jo pogubi v svoji gñusobi, za to mladino moramo skrbeti v sedanjem viharnem času. Glejmo, da bomo dali domovini sinov, kakršnih je vredna!

Precej podivjanosti se je res pokazalo pri mladini, zlasti pri dečkih, odkar ni skrbnih očetov, ki bi resno svarili in modro kaznovali. Nam je izročena ta mladina. Učimo, vzgajajmo, svarimo in, če ne gre drugače — kaznujmo jo. Domovina gleda nanjo, čaka in upa, veseli se sinov, ki naj bi bili res vredni člani domovine. V tem, ko bojujejo naši junaki boj v ognjenem metežu, ko trdovratno kljubujejo vsem prirodnim elementom, vzdihujejo in umirajo, pa mi »bistrimo uma svetle meče« v naših tihih učilnicah! Vzgaajmo in učimo! Marsikak drzen pohod moramo napraviti, veliko poguma in železne vztrajnosti nam je treba, da svoje čete varno vodimo do vzvišenega cilja. Naj nam ne vpade pogum, če nimamo vidnih uspehov, če je marsikatera beseda zastonj izgovorjena. Tudi vojak izstrelil veliko strelav brez učinka, — a vsled tega ne odloži orožja, ampak meri tem pozorneje.

Zavedajmo se torej, da smo tudi mi branitelji domovine. Zavedajmo se te svoje velike naloge, ki nam je poverjena v teh težkih dneh. Če je pot trnjeva in kamenita, naj nas tolaži misel, da »do vancev pot se vije skozi trnje!« Pogumno naprej! In ko se bo jela svitati zarja miru, ko bo zadonelo širom naše domovine »Hvala večnemu Božu«, ali se ne bomo takrat s ponosom ozrli po svojih četah — naših učencih? V veselje in čast nam bo, ako bomo videli, da se ni nihče izgubil. Vesela bo domovina našega dela in pozabljeno bo vse trpljenje, vsa skrb težkih dni, ko se bo zaskival oni veliki, zaželjeni mirovni dan.

Kaj pa s telovadbo?

V. J.

Čuli smo, da namerava naučno ministrstvo po vojni poseči tudi v telesno izobrazbo mladine. Kakšne bodo tiste odredbe, nam ni znano, le namen, ki ga bodo zasledovale, si moremo misliti: telesno vzgojo, ki bi usposobila mladino, stopiti v slučaju potrebe na branik domovine. Zadržela se bo menda ta izobrazba v starosti, ko mladina ne pohaja več šole.

Kaj pa šolska telovadba? Kaj naj počnemo z njo? Ali naj jo pustimo v tej žalostni agoniji, ki je danes njen delež? Ali naj sploh poza-

bimo nanjo, da nam ne bo delala napotja? — Zdi se mi, da je na Kranjskem vsaj tri četrtine šol, kjer o telovadbi ni govora. Skoraj bi rekel: prav je tako! Mislim, da to zviranje, ki se tupatam poučuje, Bogu, mladini in učitelju čas krade, ljudstvu je pa na posmeh, ako vidi dviganje, suvanje in kroženje lakti, dviganje beder, kolen in petá, pačenje z glavo, zavijanje vratu, dviganje na prste, kakor bi zijal čez plot, in drugo tako počenjanje, ki se mu pravi telovadba. Je nekaj telovadnic, kjer se resno telovadi, toda naše predstave o vrednosti tiste telovadbe so pretirane. — In vendar, kdo prvi vrže kamen na telovadbo?

Napake, s katerimi so telovadbo skazili, nam ne smejo vzbuditi mnenja, da je telovadba odveč. Je celo velevažen činitelj vzgoje, le v tej spačeni obliki bi je ne smeli staviti na vzgojni načrt. O namenu telovadbe ni potrebno šele govoriti. Vzgoja značaja in volje, telesne umerjenosti, moči in spretnosti, je gotovo dovolj važno geslo, da bi se mu smelo — pravzaprav moralo — žrtvovati nekaj truda in časa. Toda kdor bi trdil, da je telovadba na naših šolah kaj prida prispevala k dosegi teh ciljev, bi ne govoril resnice.

Največja napaka naše šolske telovadbe je neumestnost telovadnih vaj. Niti telovadni odseki, ki telovadijo po drugem načrtu in si stavijo za cilj večjo telesno izurjenost, ne bodo ugovarjali trditvi, da to, kar vadijo, ne odgovarja življenjskim potrebam. — In ako zasledujemo pri vsem pouku realnost, je gotovo v telovadbi ne smemo izpustiti izpred oči. Treba je umestno telovaditi. Gibe, ki jih izvaja človek vse svoje življenje iz potrebe, je treba izuriti v taki meri, da se doseže v njih temeljitost. Kateri so ti gibi? — Hoja, tek, skok. Opazuj svoje učence pri hoji! Eden gre z ukrivljenimi koleni, drugi šara z nogami po tleh, tretji ima pete trikrat obrabljene, dočim so podplati še celi; četrti, pravijo, da išče cekine po tleh, peti je nagnjen iz svoje nevtralnosti odločno na eno stran in tako dalje. Med tekom seveda vsi zijajo! — Hojo je treba pri telovadbi vaditi! Gibi nog, držanje telesa in glave, položaj rok, posebno pa dihanje so stvari, ki dadó težko delo temu, kdor jih hoče spraviti v pravi stan. Srce in pljuča imajo pri vztrajnosti v hoji, teku in skoku prvo besedo. Slabo dihanje ne utesnjuje le pljuč, ampak kvari tudi srce. Kdor se je naučil pravilno dihati med hojo navzgor in med tekom, je mojster najvažnejše telovadne vaje in — prometnega sredstva. Kdo ne ve o bolečinah v ledju, o sopenju v silnem bitju srca med tekom? Vse to bi bilo neznano, ako bi bili navajeni sprvega pravilno teči.

Vажnost vztrajnosti v teku je gotovo velika. Recimo, da se je zgodila nekje nesreča. Če je kdo utonil, ne pojdeš na pomoč z rokami na hrbtu prekrizanimi, marveč tedaj velja priti o pravem času. Ali: v sosednji vasi je nastal med sušo požar. Ljudje so na polju, le bolniki in deca je doma. Treba jih je rešiti iz nevarnosti, morda iz ognja, treba je izgnati živino iz hlevov. Takrat pomeni trenutek mnogo. Iskal ne boš najbolj zložne poti k mestu nesreče, ampak preskočil na najkrajši črti jarke in plotove, da rešiš, kar se da, ako si za to. — Greš na postajo. V daljavi

vidiš prihajati vlak, ti si pa še daleč. Sopeš, vse te boli, srce razbija, moraš se ustaviti med tekom in nazadnje — zamudiš. Nisi za to, ne znaš vztrajno teči, dasiravno si zdrav.

Tek se mora vaditi z ozirom na hitrost in vztrajnost obenem. Med tekom mora delati telovadec obrate in okrete tako točno, da ne zamudi nobenega koraka in nobenega trenutka ob izpremenjenju smeri v teku.

Skok na daljavo in višino se ima vaditi ob naravnih zaprekah — čez jame, vodo, čez plotove, da telovadec ne pride v skušnjavo, oviro izpodlesti ali obiti, ako se mu zdi velika. Združen s tekom mora biti urjen skok do take popolnosti, da bo otrok vsak trenutek pripravljen preskočiti resnično velike ovire, ne da bi se ustavil tik pred njimi, pljuval v roko, hodil ritensko, da se drugič bolj »zaleti«. Združevati je treba vaje tudi v zaporedno skakanje čez širinske in dolžinske ovire. Do teh vaj ima mladina mnogo veselja, ker jo mika medsebojno tekmovanje. Toda iz tega se ne sme razviti divje skakanje in dirjanje tjavendan, ampak z največjo pozornostjo na natančnost v vsakem gibu in pri vsakem telovadcu si vzgajamo mlado četo, ki se mora zavedati, da telovadba ne sme biti nekaj surovega, razbrzdanega, temveč da je njena lepota v nežnih gibih, sigurnosti in ritmiki.

Važno je tudi vzdrževanje ravnotežja na visokih točkah, n. pr. na lati, vrh kola i. dr. Da se redovnim vajam ne sme odrekati važnosti, je samoobsebi umevno. — Plavanja sicer ljudska šola ne more gojiti, toda tega se lotijo morda naši telovadni odseki.

Pravzaprav bi ne bilo treba omenjati posebej, da se taka telovadba ne more in ne sme vršiti v zaprtih prostorih. Pod milim nebom je prostor zanjo. Telovaditi v telovadnici se mi zdi, izganjati luciferja z vragom. Kar rodi telesno gibanje dobrega, zamori suhi prah černih, senčnih prostorov. S telovadbo na prostem pade tudi izgovor tistih, ki pravijo, da bi jo poučevali, ko bi imeli telovadnico. — Ne le to. Za utrjenje mladine je treba telovadbe ob vsakem vremenu! To bodo gledali starši, kajne? Če bo učitelj ravnal pravilno, ne bodo imeli kaj reči. Tukaj je treba ravnati individualno. — V mrazu je treba kuriti, to se pravi, čim večji mraz, tem več gibanja, krajši odmori, da ne bo prehlajenja. Telovadci morajo biti bos, gologlavi in lahko oblečeni — tudi pozimi! Suknjiče in telovnike proč! Do telesa mora priti zrak, da se ne bo potilo.

Gotovo je, da telovadba ne rodi sadov tekom enega leta. Še bolj gotovo je pa, da sadovi ne izostanejo; tudi kmečka mladina bo pod vplivom telovadbe požlahtnela. — Telovadba prirodnih gibov nima namena, razvijati telesne krasote in mišičevja, ampak hoče predvsem ustrezati resničnim življenskim namenom. Rodila bo svežost, spretnost, odločnost in pogumno podjetnost. To bo bogastvo naše mladine. »Orel«, ki naj jo po šoli sprejme k sebi, bo pridobil z njo mladega duha in spretnih telovadcev. Ljudstvo bo gledalo morda tupatam to početje postrani, a mladina sama bo razpršila vse pomisleke staršev.

Učitelj, ki bi učil z ljubeznijo mladino telovaditi, bi imel za odmeno vesele učence, ki ga bodo ljubili in ubogali. Taki otroci so dovezetni za

vse dobro in bodo sledili pouku z napetostjo, kajti telovadba jim bo mlačnega duha dodobrega osvežila. — Vprašanje je le, če bi se dobilo mnogo učiteljev, ki bi se ogreli za tako telovadbo; mora se namreč pri njej pridno sodelovati in se tudi neprijetnosti ne ustrašiti. Toda brez dvoma bi tudi učiteljevemu zdravju telovadba ne škodila.

Pouk slabonadarjenih otrok.

Anica Lebar.

(Dalje.)

Delo v pripravljalnem razredu je velike važnosti in daje veliko opraviti. Mal poizkus! Otroka, ki ne uporablja samovoljno svojih udov, temveč se giblje le po nagonu, mehanično in avtomatično, pokličem k tabli in mu dam kredo v roko. Morda le nevoljno prime kredo, morda jo spusti na tla, ker ga ta nagli prehod iz miru k delu neprijetno zadene. Zato mu držim kredo z roko vred in vlečem po tabli toliko časa, da otroka nastale črte vendar nekaj zanimajo in mu postane to delo vsaj igrača. Če se mi je posrečilo pripraviti otroka do tega, mu velim, naj še sam poizkusi. Ako to stori, grem korak dalje in dam posamezni potezi smer. V to svrho vlečem n. pr. navpično toliko časa, da se delo mišic izvrši skoro brez kakega truda. Enako ravnam tudi z vodoravnimi in poševnimi črtami in s krogom. Tako se vadijo vse mišice in se tudi čut v njih polagoma zbuja. Vsa ta gibanja niso delo otrokove volje, ampak se izvrše zgolj mehanično in vsako potrebuje vpliva od zunaj. — Zdaj pa napravim dve piki v poljubni razdalji in vlečem otrokovo roko od ene do druge. Po večkratnem ponavljanju je otrok vendar spoznal, kaj hočem: potegnil je sam od pike do pike in s tem storil prvi korak iz teme v svetlobo, iz mirne apatije v prosto se gibajoče življenje. Sprejel je prvo lastno predstavo: dve piki, spravil jih v medsebojno razmerje in jih zvezal s črto. Otrok misli; postal je učene c. — Kar je tu povedanega v nekaterih stavkih, je trajalo več tednov in zahtevalo več potrpljenja kot v normalni šoli par let!

Da ukresana iskrica ne ugasne, je treba zdaj raznih učil, ki jih navadna šola ne rabi in jih je napravilo in preizkusilo le vztrajno delo učiteljev, in jih zdaj z uspehom uporablja. Predvsem so to učila za pripravljalni tečaj. Slaboumen ali slabonadarjen otrok ni zmožen ponavljati navadnih gibanj, razločevati enakih predmetov, ni mu znana zveza med predmetom in podobo.

Prvo delo v tem zmislu je izbiranje (sortiranje). Učitelj kmalu spozna, če je otrokovo oko zmožno razločevati razne predmete, če iz množine raznih predmetov lahko izbere enake. Predmeti, ki se tu rabijo, so: krogle, štirioglate in trioglate ploščice iz lesa ali kartona, najboljše v določenih barvah, da jih je moč uporabljati tudi za spoznavanje barv. Prve vaje se vrše primeroma takole: Učitelj položi vse okrogle ali vse oglete ploščice pred učenca. Eno okroglo ploščico mu dá v roko. Učenec jo ogleda in otiplje, učitelj govori: To je krog. Enako stori z drugo in jo položi na prvo.

Zdaj naroči učencu, naj poišče ravno tako ploščico. Medtem govori: Iščem krog. Imam krog. Tukaj je krog in ga seveda vzradoščen in z zadovoljnim smehom pokaže učitelju. — Koliko je tu vredna pohvala, vé ceniti le tisti, ki vidi, s kakšno podvojeno pridnostjo išče učenec nadaljnjih krogov. Ko je učenec v izbiranju krogov siguren, preide učitelj k oglatim oblikam in jih uporablja na enak način. Vid in tip imata novo delo, učitelj skrbi medtem za prikladne govorne vaje.

Zdaj pride na vrsto pravo razbiranje (sortiranje) teh dveh oblik. Pred učenca položim vse ploščice obeh vrst. Zdaj ima učenec samostojno delo. Učitelj vzame krog in vpraša, kaj je to. Učenec pove in odloži na poseben kupec. Vzame kvadrat, vpraša, če je to tudi krog; učenec pove, da to ni krog, ampak kvadrat. Položi ga na drugi kupec. Nato vzame učenec po povelju zdaj to, zdaj drugo obliko, jo imenuje in položi na pravo mesto. Vobče se napravijo te vaje z vsakim posamezno. Ko je učitelj spoznal, da sta dva ali trije na enaki stopnji, jih združi v skupino, kjer se skupno ali menjaje vadijo. Zdaj je treba govornim vajam dati več življenja; četudi morajo biti stavki kratki, vendar naj bodo mnogovrstni. Ko je učenec v sortiranju teh dveh vrst in oblik siguren, preide k novemu paru. Navadno vzame krog in kvadrat, krog in trikot, kvadrat in trikot. Ko se je otrokovo oko navadilo te stroge oblike razločevati, sortira lahko potem: fižol in grah, fižol in koruzo, grah in koruzo. Ko je tudi roka že navajena prijemati finejše stvari, lahko sortira tudi steklene jagode v raznih barvah, ali tudi papirnate liste. Zelo dobre vaje za zbujanje čutov se dajo napraviti na takozvanem »Formbrett«. To je nekak pult, ki so na njegovem pokrovu izžagane razne oblike. Da te izžagane oblike otroci laže prijemajo, se vsaki privije v sredo gumb za prijemanje. V desko z izrezanimi luknjami pa otrok vstavlja izžagane oblike. Barva je tu postranska stvar, gre le za oblike, ki pa morajo biti iz otroškega življenja, da jih takoj spoznajo ter morejo imenovati in govoriti o njih; tako n. pr.: krog, jajce, kvadrat, trikotnik, križ, zvezda, srce, drevesni list itd. Vaje so približno te-le: Učitelj jemlje oblike iz jamic, otrok jih devlje nazaj. Mislil bi pa kdo, saj to ni nikaka vaja, ampak samo igrača; toda o tem lahko govoriš šele potem, ko spoznaš čudovito nerodnost naših otrok. Pri vstavljanju je treba kolikortoliko ročnosti; saj ima kvadrat ogle; ako ni oblika obrnjena tako, da se skladajo ogli, je ni mogoče spraviti v jamico. — Učitelj ravna obratno. Oblike je razložil povrsti na klop; zdaj kaže jamico in zahteva, da učenec najde pravo obliko in jo vstavi. Podobne oblike otroci kaj radi zamenjajo. Z največjim naporom silijo obliko jajca v krogovo odprtino, ali zvezdo v križ. A ravno ta neuspeh pospešuje otrokovo delavnost, vadi oko in bistri razum. — Nato učitelj nariše obliko na tablo, na mizo, ali na tla in zahteva enako obliko iz otrokove shrambe; ali učitelj kaže risbo in otrok išče enako obliko. Ko je mehaniško delo dovršeno, se prične primerjanje oblik z različnimi resničnimi predmeti. Krogi se primerjajo kolesom pri vozu, denarju itd.; kvadrat se poišče na mizi, omari, oknu — in v knjigi. Oblike se rabijo tudi za risanje; prvič položi otrok obliko na tablico in ob robu riše zahtevano obliko, pozneje riše prosto.

Vobče kažejo otroci veliko veselje do barvastih reči. Radi nabirajo cvetlice, barvast papir, ostanke barvastega blaga itd. Tudi naši otroci prineso to nagnjenje ponajveč še v šolo in z zanimanjem slede vajam o razločevanju barv. A prav pri naših otrocih so predstave o barvah tako slabo razvite, da se to popravi šele po večletnih pridnih vajah. Po izjavah strokovnjakov je to pomanjkanje pravih predstav o barvah značilno znamenje slaboumja. Ponajveč pa barve toliko poznajo, da predmete enakih barv lahko poiščejo, le imenovati barvo jim ni lahko.

Za učila rabimo v prvi vrsti papirnate plošče (2×4 cm) v različnih barvah. Učitelj Kannegießer (Erfurt) je sestavil po dolgoletni praksi to-le vrsto: črno, belo, rdeče, zeleno, modro, rumeno. Začne se s prvima dvema. Ploščici položiš na mizo in govoriš: črna, bela. Otrok dobi črno, jo položi na črno, dobi belo in jo položi na belo; vselej pa združeno z govornimi vajami. Vadiš tudi po nareku: Pokaži črno! Belo! Tema dvema se pridruži tretja, in sicer z enakimi vajami. Nato išče učenec te tri barve izmed vseh drugih. Zdaj slede polagoma iste vaje z vsemi nadaljnjimi barvami. Pri tem pa učitelj spozna, da otrokom dela rumena največ preglavice, zeleno in modro pa radi zamenjavajo. Nadaljnja vaja, da se učitelj prepriča, če otrok z barvo veže tudi pravo ime, bi bila: Daj mi črno! Pokaži rumeno! Vzemi zeleno! Otrok išče in govori: To je črno. — To je rumeno. — Imam zeleno.

(Dalje.)

Katehetski vestnik.

Katehetsko gibanje.

Prva konferenca v novem letu 1917.
Kdor hoče biti dober mojster, se mora vedno učiti. Z ozirom na to in pa z ozirom na novo knjigo »Katehetika«, ki jo je spisal profesor pastirstva v ljubljanskem semenišču prof. dr. Fr. Ušeničnik, se je nasvetovalo, naj bi se pri mesečnih sestankih nekajkratov poglobili ob tej »Katehetiki« v njena pravila, zahteve in navodila. Na ta način si bomo skupno zopet v spomin poklicali, kar smo sicer že večkrat obravnavali, zraven bomo pa dobili marsikaj novega, poučnega in vzpodbudnega za svoj poklic. Ako bo mimogrede padlo v oči kaj takega, kar bi se dalo izboljšati, bo g. avtor lahko uporabil v izpopolnjenem natisu, ki ga bo v doglednem času oskrbel. (V trgovini ta »Katehetika« še ni na razpolago.)

Referent in voditelj razgovorov, prof. dr. Demšar, je najprej ponovil vrline dr. Ušeničnikove »Katehetike«, ki je o njih že bilo poročano v našem listu; nato

je pa posegel v podrobnosti ter rekapituliral glavne misli iz »Uvoda«.

Glavne misli, ki jih podaja uvod nove katehetike, so: Daljni namen katehetskemu delu je, narediti otroke sposobne in voljne, da bodo krščansko živeli. Od tega, kako otroci živijo, je závisno, ali bodo dosegli zadnji in najvišji cilj, večno srečo. — Kateheza pripada med najbolj važne naloge dušnega pastirja. Zato naj dušni pastir po svoji krivdi ne zamudi nobene ure v šoli. — Ker je kateheza tako imenitna za otrokovo življenje, je jasno, zakaj Kristus in v njegovem imenu sveta Cerkev nalaga dušnemu pastirju strogo dolžnost, da poučuje otroke v krščanskih resnicah. — Katehetovo delo je važno, je pa pogosto tudi težko. Sposoben za svoj sveti poklic bo katehet, ako si poleg bogoslovnih ved pridobi tudi znanje pedagogike in didaktike in posebe znanje katehetike; čitati mora katehetične liste, udeleževati se katehetskih shodov, pri drugih hospitirati; dalje je treba za vsako katehezo

posebne priprave, vsaj dobre dispozicije; z znanstveno izobrazbo in dobro pripravo združuj katehet skrb za krepostno življenje.

Te misli, ki so v katehети utemeljene s primernimi in točnimi citati, bi morale biti večkrat predmet kateheto-vevu premišljevanju, da ne omrzne njegova vnema za katehetsko delo in mu šolsko delo nikoli ne postane hladno rokodelstvo. Morda bi bil vtis lepих misli še večji in pregled še jasnejši, ako bi uvod obsegal le dva poglavitna dela, katerih eden bi pokazal namero kateheze, njeno važnost, dolžnost, gojiti jo, in težave pri katehezi; drugi bi pa opozoril na posledico prvega dela, namreč na dolžnost, ki jo ima katehet, da se za svoj poklic napravi sposobnega. Ako je kateheza tako važna, dolžnost, gojiti jo, tako stroga, ako so težave pri katehezi tako velike, se mi nehote vsili misel, kako se usposobim za važno in težko katehetsko službo?

Pri tej razdelitvi bi skoro lahko odpadle v § 3. točke, ki le bolj splošno odgovarjajo na vprašanje: »Kako premagati težave pri katehezi?«, ker bi se večinoma dale navesti proti težavam pri kateremkoli dušnopastirskem delu. Vtis na kateheta mora biti gotovo večji, ako na vprašanje: »Kako premagati težave pri katehezi?« odgovorim: »S tem, da se za svoj poklic usposobiš. Usposobiš se pa z znanjem bogoslovnih ved itd., s posebno pripravo za vsako katehezo in s skrbjo za krepostno življenje.« Tako bi se bilo mogoče v § 4. ogniti le z u n a n je zveze med 1. in 2. točko, ki obsega prikrito trditev, da je pogoj za pooblaščenje, ki ga daje Cerkev za katehetsko službo, tudi posebna priprava.

Katehetika prof. Ušeničnika je velikega pomena za kateheta tudi zaradi tega, ker na primernih mestih kratko, pa točno navaja tudi razne določbe državnih zakonov, ki jih mora vedeti katehet, ako hoče varovati svoje pravice, pa se obenem izogniti marsikateri nepriliki. Opozarjamo na nekatere take določbe, ki jih navaja že uvod: Če se zgodi, da je katehet kdaj zadržan vsled drugega dušnopastirskega opravila, naj o tem začasa obvesti voditelja šole, zamujeno

uro pa pri prvi priliki nadomesti. Šolsko vodstvo mora v tem slučaju dati katehetu ob drugem času toliko ur, kolikor jih je zamudil. — Kdaj naj nadzorujejo dekani, o tem je dež. šol. svet za Kranjsko izdal poseben odlok, v katerem pravi, da se nadzorovanje vrši ob urah, določenih za verouk v urnem redu. Če hoče dekan, da nadzoruje kateheta kako drugo uro ali kak drug dan, kakor je določen v urniku, naj se šolski voditelj in katehet o tem dogovorita; šolskemu vodstvu pa se naroča, naj tozadevnim željam rado ustreže. — Nadzorovanje nad veroukom, ki po zakonu pristoji državi, izvršuje predvsem okrajni šol. nadzornik; »to nadzorovanje pa se mora omejevati zgolj na varovanje splošnega šolskega in učnega reda«.

Seznani smo se na zadnjem sestanku tudi še z glavnimi mislimi, ki jih podaja katehetika o cilju katehetskega pouka, o katekizmu in zgodbah sv. pisma. Cilj katehetskemu pouku je spoznanje razodetih resnic v trdni veri... Naravni razlogi niso pravi dokazi za nadnaravne, od Boga razodete resnice. S tem se seveda mora strinjati vsak katehet, poudarjalo se je pa na sestanku, da bi ne bilo prav, ako bi katehet te misli tako razumel, kot da bi otroku ne bilo treba razloga za njegovo vero.

Mnogo se je v zadnjem času govorilo in pisalo za katekizem in proti njemu. Tudi prof. Fr. Ušeničnik v svoji »Katehетiki« razpravlja o zahtevi nekaterih katehetov, da naj bodo glavni predmet in središče vsemu katehetskemu pouku biblične zgodbe, katekizem pa naj se sploh opusti kot oficialna učna knjiga, ali se rabi kvečjemu kot pomoček pri učenju na pamet. So pa tehtni razlogi, ki govore proti nameravani izpremembi. Vendar tudi najbolj vneti zagovornik katekizma ne sme zanemarjati zgodb, ker je Cerkev vedno smatrala zgodbe za najboljši pripomoček pri pouku o verskih resnicah, ker brez zgodb ni mogoče umeti nauka o odrešenju, ker se vse naše spoznavanje snuje na čutnih predstavah in so zgodbe najboljša razlaga katekizma. Dalje je pri obravnavanju katekizma dobro treba paziti na vse to, kar katehетike priporočajo, da učenje

katekizma ne postane mehanično ali celo brezmiselno. N. pr. bolj kurzorično, mimogrede obdelaj vprašanja, ki so samo formalnega značaja (uvodna in prehodna vprašanja); tudi pri onih rečeh se ni treba dolgo muditi, ki jih kristjan pač mora splošno vedeti, ni pa, da bi jih moral znati po vrsti na pamet našteti, n. pr. dela usmiljenja, osem blagrov, devet tujih grehov, šest grehov zoper Svetega Duha. Reči, ki imajo samo teoretičen pomen, smeš ob skopo odmerjenem času za krščanski nauk kar izpustiti; n. pr. definicije, ki so pozneje v katekizmu samem v konkretna vprašanja in odgovore razdeljene (kaj je zakrament sv. pokore? i. dr.). Naloga kateheta je, da ob razlaganju katekizma vname srca učencev in pridobi njih voljo za dobro stvar. Uvaževanja vredne migljaje za obravnavanje katekizma podaja »Katehetika« še pozneje na raznih krajih, n. pr. pri govoru o memoriranju, o učni enoti, o dispoziciji za posamezne kateheze.

Novi člani »Društva slovenskih katehetov«. Čč. gg. Vindišar Ivan, kaplan v Semiču; Oman Anton, kaplan v Zagorju ob Savi; Vid Pavlič, katehet, Št. Ilj v Slov. goricah; Črnugelj Ant., kaplan, Dobrníč; Fr. Dolinar, župnik v Cerkljah pri Kranju; Al. Markež, ekonom v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu; Jos. Klopčič, župnik v Javorjah; Fr. Sedej, kaplan v Polhovem gradu; Karel Čik, župnik v Žabnici; Jakob Čebašek, kaplan, Dobova na Štajerskem; Jak. Safošnik, kaplan, Dol pri Hrastniku; Fr. Božiček, kaplan, Zavrč na Štajerskem; Peter Švegelj, župnik, Moravž (Istra); A. Komlanec, mestni kaplan v Kranju; A. Golf, župnik v Srednji vasi; dr. J. E. Zorè, sem. profesor v Ljubljani; A. Čečko, katehet, Poljčane, Štajersko; Zorko Franc, kaplan v Vodica; Schmid Miloš, župnik, Solčava; Guček Karel, kaplan, Muta na Štaj.; Val. Kropivšek, župnik v Framu.

Spričalo izkušnje. Omenjali smo že, da se je odločil monakovski vseučiliški profesor dr. Göttler napraviti nekak pregled o izkušnjah, ki so jih nabrali praktični katehetje glede zgodnjega prvega sv. obhajila otrok. Že sedmo leto je v veljavi dekret Pija X., a o enotnosti v izvrševanju papeževega odloka ni niti

govora ne po raznih krajih iste škofije, še manj po raznih škofijah. Dr. Göttler je pozval privržence stare navade ter nasprotnike novega reda, pa tudi zagovornike in gorečnike za zgodnje prvo sv. obhajilo, naj bi izbirali svoja izkustva v tem oziru ter končno sodbo njemu izročili. Pripomnil je pa izrecno, da s tem delom nikakor ne mara zavračati ali obveljavo spravljati razne že obstoječe višjepastirske naredbe, ki so seveda obvezne za vsakega kateheta in duhovnika dotične škofije.

Dr. Göttler tudi utemeljuje svojo namero. Pravi: Že izpočetka sem bil te misli, da je bolje, če počakamo, kaj bo rekla izkušnja, oziroma, da je bolje, če zbiramo podatke izkušenih katehetov, kakor pa da bi se semintja prerekali in prepirali. (Ugovarjati bi se dalo z izrekom »Roma locuta...« Pa je videti, da imajo katehetje v Nemčiji z izvajanjem papeževega dekreta le večje težave, nego pri nas; zato namerava dr. Göttler najbrž pod vplivom razmer zbrati podatke o raznih izkušnjah, da bi potem s takimi fakti potom cerkvenih knezov dosegel morebitno modulacijo cerkvenega ukaza. Op. ured.)

Dr. Göttler govori obširneje o dveh točkah, ki naj bi se potom njih dosegla jasnost. Najprej odgovarja na vprašanje: Kaj je izkustvo v tem slučaju? — Potem pa poučuje, kako bi se doseglo zanesljivo izkustvo?

1. Za splošne reforme merodajno izkustvo še ni — pravi pisatelj — če kaže posamezen otrok, ki je šel k I. sv. obhajilu s sedmim letom ali pa še prej, dve, tri leta veliko, izredno gorečnost v verskih stvareh, osobito v zunanjem obnašanju. — Izkustvo še ni, če iste lepe lastnosti opažamo na otroku, ki je vzgojen v zelo ugodnih družinskih, domačih razmerah, v zavodu itd. — Izkustvo še ni, ako skrbe starši za izredno ugodno verstveno vzgojo otrokovo. Za merodajno izkušnjo je treba izbrati povprečno srednje razmere ter ne posegati v ekstreme ne na levo ne na desno. Poseči je treba tudi v večji krog, na razne kraje, ne le v mesto, marveč tudi na deželo.

2. Izkušnje je treba nabirati po načrtu; delati beležke o pridnosti, ob-

našanju otrokovem v cerkvi, v šoli, zunaj šole, pri pouku, zabavi, v družbi. Predvsem je treba vpoštevati dobro voljo in hotenje, ne toliko uspehov. To velja tudi o verstvenih vajah. Ako je otrok oddaljen od cerkve, če ga silijo doma, da mora delati, male otročiče varovati, če so domači mrzli, hladni za verske vaje, odtujeni verskemu življenju, je posamezen prejem sv. zakramentov daleko večje veljave in večjega pomena, kakor pogostno sv. obhajilo otrok, ki imajo dobre, premožne, goreče starše, ki stanujejo blizu cerkve ali pa v mestu.

Dr. Göttler je priredil tudi obširne poizvedovalne pole s primernimi vprašanji. Delo bo zaključeno šele leta 1922.

Koroško katehetsko društvo je imelo svoj občni zbor 15. novembra 1916. Navzoč je bil tudi knezoškof dr. Adam Heftner in več članov stolnega kapitlja. Predsednik dekan Unterluggauer je poročal o društvenem delovanju od zadnjega občnega zbora leta 1914. Nato je pa razložil svoje misli o »urniku in o nadzorstvenem zapisniku«. Kn. šk. ordinariat je namreč odredil, naj se uvede nekaka urna knjiga, analogno učiteljskemu tedniku, ter naročil katehetskemu društvu, da to zadevo oskrbi in uredi. Enako je ordinariat svetoval, da bi se izdelal načrt za nadzorstveni zapisnik. Poročevalec je predložil primeren načrt, ki so ga navzoči po vsestranski debati nasplošno odobrili. — Katehet J. Wagner je nato predaval o izbiri ure za krščanski nauk, ki naj ima znak dušnega pastirstva za otroke. Knezoškof je v zvezi s temi izvajanji posebno poudarjal važnost otroškega sv. obhajila v zmislu papeževih dekretov ter je končno navzočim podelil višjepastirski blagoslov.

Solnograjsko katehetsko društvo je imelo 16. novembra 1916 občni zbor. Navzoč je bil tudi knezonadškof dr. B. Kaltner. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je imel odbor šestero sej, pri katerih se je posvetoval: o škofijskem molitveniku za skupno službo božjo, o skrbstvu za mladino, o draginjski dokladi, o vojaški vzgoji mladine, o vajah v ljudskem cerkvenem petju ter o vprašanju o šolskih knjižnicah. — O priliki občnega zbora je razpravljaj župnik

Obersteiner o vprašanju: Kako se privajajo otroci pri katehezi za molitev. — Župnik Rettenbacher je govoril o molitvenem delu novega škofijskega molitvenika; prof. Feichtner pa o pripravi za ljudsko petje v cerkvi, odgovarjajoč na vprašanje: »Kje, kdo, kdaj?« — Knezonadškof je izrekel v obširni oceni svojo sodbo o Pichlerjevi knjižici »Religionsbüchlein«. V nato sledeči debati se je sklenilo, da se vpelje ta Pichlerjeva knjižica v nižji skupini namesto dosedanega Malega katekizma in namesto bibličnih zgodb; poskrbi se naj za poseben dodatek, ki naj obsega pouk za prvo sv. spoved in prvo sv. obhajilo.

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Stara resnica. Tam zunaj na bojišču je neki poveljnik bolj za šalo vprašal mladega poročnika: »Kaj bi storili, ako bi v hudem ognju prišli v tak-le položaj: Proti vam prodira sovražnikova konjenica, od desne in leve pritiska pehota, iz ozadja bruhajo ogenj topovi!« — Častnik ni dolgo pomišljal, ampak urno odgovoril: »Gospod polkovnik, potem bi dal povelje: Kompanija stoj! Čako doli! Molimo!« — Prijazno je prikimal polkovnik, pozdravil in odjezdil. Umel je dobrega častnika.

Tudi mi umevamo, da se dogode slučaj, ko je le tedaj upati uspeha, srečne rešitve, če Bog s svojo pomočjo vmes poseže. Tudi naši vojaki so se o tem prepričali. Lani n. pr. je prišel neki podčastnik iz Galicije na dopust, pa se je takole izrazil: »Da se je našim v Galiciji vse tako dobro obneslo, se ne more drugače razlagati, kakor da je višja moč sodelovala.«

Ako je pa molitev že v boju zoper svetne sovražnike tako potrebna, potem je še veliko bolj potrebna tistim, ki se bojujejo zoper strasti in zoper satana. K tem vojakom pa pripadamo vsi. Pri sv. krstu smo slovesno prisegli zastavi in od 6. leta smo v rojni črti in v sovražnem ognju. Nikakor ni mogoče, da zmaguješ in da ostaneš stanovitven v vseh teh bojih, ako ne moliš. »Kdor ne moli, postane ali žival, ali hudič,« ali pa oboje.

Trije orožniki. Bogat Francoz, ki je z rodnim plemstvom združeval tudi vi-

soko oliko ter je kot prefekt imel med uradništvom odlično stopinjo, je sklenil, da si ljubljene od vseh, zapustiti svetni sijaj in živeti kot redovnik v trapistovskem samostanu. Vsakdo, ki je slišal o njegovem sklepu, se je čudil, in domači njegovi so vse storili, da bi ga odvrnili od te namere. Kmalu nato je prejšnji elegantni gospod nosil raševnato redovno obleko.

Ko se je podal v samostan, so ga spremljali nekateri njegovi znanci do samostanskega poslopja ter silili vanj,

naj se vrne. Toda odgovarjal je dosledno: »Ne morem.«

»Zakaj ne?«

»Ali niste videli ob samostanskem vходу tri orožnike, ki mi branijo povratek?«

»Trije orožniki?« se začudijo prijatelji. »Ne, nihče jih ni videl.«

Tedaj pravi plemič: »Na loku pred vhomom v samostan je z vidnimi črkami zapisano: 'Smrt, sodba, večnost!' To so tisti trije orožniki, ki jim ne morem uiti; zato pa ostanem tu prostovoljno.«

Učiteljski vestnik.

Okr. učiteljska konferenca. Mestni šolski svet ljubljanski je sklenil c. kr. deželnemu šol. svetu predlagati, da se vsled obstoječih razmer tudi letos okr. učiteljska konferenca opusti.

V deželni šolski svet je poslal občinski svet ljubljanski novega zastopnika — odvetnika dr. Vlad. Ravniharja. Dr. Novak se je tej časti odpovedal; pravijo, da je vzrok temu koraku prof. Ilešičeva disciplinarna zadeva, ki čaka rešitve v deželnem šolskem svetu.

1300 prošnjâ je bilo vloženih za 134 razpisanih učiteljskih mest, ki jih je oddal c. kr. dež. šolski svet kranjski v pet ur trajajoči seji dne 20. decembra 1916.

Stalno so bili nameščeni: V Ljubljani (mesto): pl. Kleinmayr Marija, nadučit. v Sp. Šiški; Ivnik Ludovik, na I. mestni deš. lj. šoli; Dragan Anton na II. m. deš. šoli; Maier Marta na IV. m. deš. šoli (pomožni odd.); Smerdelj Anton na nemški mestni deš. šoli. — V ljubljanskim okoličju: Bozja Franc, nadučit. v Polhovem gradu; Svetlič Roza na Brezovici; Habe Marija v Šmarji; Marinko Amalija na Dobrovi; Požar Vladimir, nadučit. v Št. Jurju; Lapajnar Viktor, nadučit. v Notr. Gorici; Praprotnik Antonija v Št. Jakobu ob Savi; Šibovec Marija na Kopenju; Colnar Antonija v Zg. Pirničah; Kržišnik Alojzij, nadučit. v Preski; Žirovnik Marija in Demšar Josipina v Št. Vidu nad Ljubljano; Hann Karolina na Viču; Večaj Hedvika v Žažarju; Stojkovič J. v D. M. v P.; Arnšek I. v Hrušici, nadučit., in Vajdič Alb. — V

logaškem okraju: Kenda Frančiška v Zadlogu; Prudič Ana v Cerknici; Rihtaršič Frančiška v Sp. Logatcu; Trampuš Alojzija na Planini; Stenovec Ivan in Tepina Valentina v Žireh. — V radovljiškem okraju: Stupica Ivan, nadučit. v Mošnjah; Locker Emil, naduč. v Belipeči; Černe Marija v Kranjski gori; Kramar Olga v Srednji vasi v Bohinju; Jeglič Marija na Koroški Beli. — V novomeškem okraju: Dequal Ciril, nadučit. v Ambrusu; Zadnik Neža v Ambrusu; Hribar Antonija v Gabrijah; Jeraj Katarina in Hafner Kristina v Žužemberku; Andreičič Olga v Stopičah; Kern Marija v Žvirčah; Mikolič Josipina na Čatežu; Kalan Maks, nadučit. v Brusnicah. — V kamniškem okraju: Terpinč Frančiška v Blagovici; Plevelj Vladimir v Blagovici; Cepuder Leon, nadučit. na Vrhpolju pri Moravčah; Aleš Frančiška v Pečah; Pevc Vilibalda na Selu; Fischer Helena v Stranjah; Stele Cecilija v Tunjicah; Smole Albin, naduč. v Vodica. — V črnomaljskem okraju: Štular Franc, nadučit. v Črnomlju; Luschin Alojzij v Božjakovem; Vrtačič Katarina na Telčjem vrhu; Vrezec Stanislav na Črešnjevcu; Dolgan Josip, naduč. v Suhorju; Potisek Antonija na Sinjem vrhu. — V postojnskem okraju: Potočnik Marijana v Knežaku; Schott Erna v Št. Petru na Krasu; Rojina Vladimir, naduč. v Harijah; Gržina Marija v Harijah; Strenar Frančiška na Kalu; Marčič Marija v Koritnicah; Ferjan Gustav, nadučit. v Košani; Kalan Ivan,

nadučit. na Planini pri Vipavi; Širok Marija na Planini pri Vipavi; Justin Ivana na Slapu; Kobal Josipina v Šembijah; Vuga Ivan, nadučit. v Hrenovica; Šuligoj Ivan, nadučit. v Sp. Zemonu. — V koroškem okraju: Locker Josip v Gotenicah; Šketelj Marija v Dobrem polju; Kromar Karolina v St. Rupertu; Zupanec Stanislava v Loškem potoku; Wittine Josip, nadučit. v Srednji vasi; pl. Tursansky Henrik v Koprivniku; Kavčič Marija na Travi; Burja Marija v Osilnici; Podboj Terezija na Robu; Kovač Viktor, Lovšin Ivana in Lapajne Berta v Sodražici; Stöckl Frančiška v Stalcarjih; Zemljak Otilija v Boslji Loki. — V krškem okraju: Arh Avgusta v Cerkljah; Trobiš Josip, nadučit. na Kalu; Gerčar Tit, naduč. na Telčah; Gospodarič Jakob v Mokronogu; Klanšek Vincenc in Kosec Anica v St. Janžu. — V kranjskem okraju: Jerše Josip, nadučitelj v Naklem; Lavrič Pavel, nadučit. v Žabnici; Urbančič Frančiška na Bukovici; Rotar Julijana v Zalem logu; Vider Josip, Minkuš Avgust, Grom Josipina in Cepuder Amalija v Trziču; Ažman Antonija na Trati. — V litijem okraju: Bezeljak Ivan, nadučit. v Žalni; Franke Marija na Vačah; Kavčič Barbara v Šmartnem pri Litiji; Stegovec Ivan v Višnji gori; Vrščaj Terezija v Zagorju.

Usposobljenostni izpiti za gospodinske učiteljice. Po naredbi c. kr. ministrstva za javna dela z dne 24. novembra 1916, št. 72.333, morajo učiteljske kandidatnje za kuharske in gospodinske šole položiti zrelostni izpit od leta 1917. naprej le na izobraževališču za gospodinske učiteljice na kuharski šoli gostilničarske zadruga na Dunaju ali pa na izobraževališču za gospodinske učiteljice društva »Vesne« v Brnu na Moravskem. Za naprej se bodo morale torej tudi kandidatnje s Kranjskega na enem teh zavodov izobraževati za gospodinsko-učiteljski poklic.

Odlikovani slovenski učitelji. Vojni križec za civilne zasluge 3. reda je podeljen nadučitelju g. Jankotu Jegliču v Ljubljani, ter županu in nadučitelju v Dol. Logatcu g. Leopoldu Punčuh. — Zlat zasluzni križec je dobil župan in nadučitelj na Bledu g. Fr. Rus.

Spremembe. Č r n o m e l j : Vida Božič, prov. učit., Zagozdac; Katarina Plevnik, supl., Dragatuš. — K a m n i k : Gizela Ušeničnik, zač. učit., Mengeš; Helena Fischer, prov. učit., Stranje; Angela Nerima, supl., Stranje. — K r a n j : Marija pl. Kleinmayr, zač. vod., Šmartno pri Kranju. — K r š k o : Zofija Miklavčič, supl., Sv. Križ pri Kostanjevici; Alojzija Vidmar, supl., Radeče; Antonija Turk, supl., Vel. Podlog. — L j u b l j a n a : Marjeta Ranzinger, Marija Achtschin, Ida Reitz, pom. učit., zas. šola nem. šol. kuratorija v Sp. Šiški; Alfonza Lindtner, p. k., mest. nem. dekl. šola. — L j u b l j a n s k a o k o l i c a : Frančiška Baraža, supl., Brezje; Matija Lavrenčič, supl., Vič; Fran Rant, prov. učit., Št. Peter v Ljubljani; Albina Levstik, supl., Blatna Brezovica; Fran Golja, suplent, Šmarje. — N o v o m e s t o : Gustav Spetzler, zač. vod., Trebnje; Julija Bantan, prov. učit., Žužemberk. — P o s t o j n a : Josipina Černe, supl., Šturije; Kristina Sturm, supl., Vrhpolje.

Umrla je v škofjeloškem uršulinskem samostanu učiteljica na ondotni meščanski šoli č. M. Cirila Gerčar. R. i. p. — Pokojna redovnica je sestra naše tovarišice gđne Angele Gerčar, učiteljice v Komendi.

Bojišče. Poročnik Ivan Primožič (nadučitelj v Mekinjah) se je na romunskem bojišču večkrat izredno odlikoval. Uredništvu je poslal več dopisnic. O prisegi novemu cesarju piše: »Bilo je ganljivo-slovesno. Par sto korakov za fronto smo. Solnce nas ogreva; čujejo se posamni streli straž in zamolklo gromenje topov ter regljanje strojníc. Aeroplan kroži veličastveno nad našimi glavami, ožarjen od blestečega solnca. Mi pa prisegamo: »In Gefechten, Stürmen etc. . . . Amen.« Človeka nehote pretrese to sveto dejanje — pred očmi sovražnika . . .« Na drugi dopisnici: »Vse se je malo pomirilo, saj vsak dan se tudi ne moremo pretepatati. Zima skrbi nas kakor tudi Romune. Na obeh straneh se pridno dela. Tičimo v pražozdovih. Ne vidimo dva koraka predse. Lahko si predočujete boj: mož proti možu. Vsi upamo na skorajšnji mir.« — Pismo dne 9. XII. 1916. »Prejel »Slov. Uč.«, iskreno se zahvaljujem. Rad bi čí-

tal, pa ne pridem do tega. Postojanko sem moral dobro utrditi. Jarki so narejeni, žice dovolj, sedaj lahko pridejo. Danes sem začel graditi kočjo sredi pragozda. Tudi umil in obril sem se po dolgem času; za u. . še nimam časa.« — V naslednjem pismu poroča o hudem boju, ki se mu je izborna posrečil. Pravi: »Včeraj (sredi dec.) zvečer so nas napadli Romuni in nam zopet hoteli iztrgati zasedeno postojanko. Odbili smo jih pošteno. Moj stotnik pl. Diappa me je predlagal za red železne krone III. vrste z vojno dekoracijo.« (V dotični vlogi hvali izredno hrabrost g. poročnika, ki je stoji streljal na sovražnika ter tako vzpodbudil svojo četo, da mu je sledila. Desetkrat je napadel in vselej je bil on prvi v sovražnikovi postojanki. V poltretji uri je dobil zmago, ujel 80 Romanov in 3 častnike. — Uredn.) »Bog in ljuba Marija sta me doslej očitno varovala,« s temi besedami je zaključil pismo. — Zadnja dopisnica z dne 29. dec. 1916: »Danes ponoči sem bil ranjen v desno nogo. O praznikih smo Ruse dobro podili; lahko si torej mislite, kako smo božičevali: napad za napadom, vedno naprej. Naša artiljerija je strašno delovala, posebno 30-5 in 21 cm možnarji. V katero bolnišnico pridem, še ne vem. Presrčne pozdrave. Ivan Primožič.«

Šolski zakoni in meščanske šole na Kranjskem. Državni šolski zakon iz leta 1869. je uvedel splošno šolsko dolžnost, razširil šolsko obiskovanje na osem let ter ustanovil poleg ljudskih tudi meščanske šole. § 17. tega zakona se glasi: »Meščanski šoli je namen, dajati učni smoter občne ljudske šole presegajočo izomiko, zlasti z ozirom na potrebe obrtnikov in kmetovalcev. Meščanska šola skrbi tudi za izomiko, pripravljajočo na učiteljišča in na take strokovne šole, za katere ni treba poprejšnjega izobraževanja na kaki srednji šoli.« Z ozirom na te določbe ustanavljajo meščanske šole s poljedelskim, obrtnim ali trgovskim značajem.

Glasom ministrske naredbe z dne 8. junija 1883 (ad IV., 5) naj šolska oblastva vplivajo na to, »da se tam, kjer je vsled izkušnje potreben ljudskošolski pouk, ki presega učni smoter pet- ali

šestrazrednic, po obstoječih zakonih ustanove meščanske šole.«

Deželni šolski zakon ddt. 29. aprila 1873 pa ima v § 5. zahtevo: »V vsakem okraju je napraviti najmanj eno meščansko šolo.«

Kranjska dežela pa ima sedaj le v dveh okrajih meščanske šole, in sicer v Krškem in v Postojni. Ljubljana ima pač več osemrazrednih ljudskih šol, a nobene javne meščanske. Četudi se učni smoter osemrazrednice približuje smotru meščanske šole, vendar nimajo spričevala učencev iste veljave kakor na meščanskih šolah, kajti na strokovnih (obrotnih in trgovskih) šolah zahtevajo za vstop navadno štiri razrede kake srednje šole ali pa dovršeno meščansko šolo. Na ljudskih šolah poučujejo le redko strokovni učitelji, izprašani za meščanske šole. Na meščanskih šolah pa morajo vsi stalno nameščeni učitelji imeti izpite za meščanske šole. Upamo, da bodo po vojni tudi temu vprašanju odmerili več pozornosti. Naj se dvigne naše šolstvo tudi v tem oziru. — a —

Za vežbanje moštva so najbolj sposobni učitelji, to je potrdil dr. H. L. Rossegger, sin znanega pisatelja v Gradcu. Zapisal je nekje: »Vem iz lastne izkušnje, pa tudi drugi so mi potrdili, da se učitelji tudi kot vežbalci moštva izredno odlikujejo. Znajo se tako jasno in za ljudstvo tako točno izraziti, da jih vsakdo razume; iz šolske prakse so jim znane vse slabosti, ki se drže preprostih ljudi in sploh vseh, katerim se je treba kaj novega učiti. Tudi potrpežljivi so. Tako si bodo priborili učitelji poleg drugih zaslug tudi novo vojno častno priznanje, da so najbolj sposobni za vežbanje moštva.«

Učitelj — vitez. Med dvanaajstimi junaki, ki jih je naš cesar Karel o priliki slovesnega kronanja v Budimpešti potrdil za viteze, je tudi ljudskošolski učitelj Zoltan Ben. Prišel je v navadni vojaški obleki že pozno v jutro k temu izrednemu odlikovanju, ker se mu je bilo šele zadnji trenutek sporočilo, kako izredna čast ga čaka. Omenjeni učitelj je bil na bojišču vsled odličnih junaških činov večkrat odlikovan.

Vzgoja.

Umestna prepoved. Deželni šolski svet je poslal na vse ljubljanske šole odredbo, po kateri je šolski mladini strogo prepovedano izposojati si knjige iz javnih ljubljanskih knjižnic. Pri nekem učencu so bili zalotili ostudno knjigo, ki so mu jo bili posodili v eni izmed ljubljanskih javnih knjižnic. Učna oblast je spoznala, s kakšnim čtivom se »izobrazuje« ljubljansko vedo- in branja-željno mlado občinstvo po teh knjižnih izposojevalnicah, ter je prepovedala določno in odločno, da jih mladina ne sme posečati in tudi knjig od tam na posodo ne jemati.

Prepoved je tu; kaj, ko ni kontrole in nadzorstva! Pred meseci je izšla vladna naredba za varstvo mladine, v kateri se mladostnim prepoveduje kajenje in obisk kinogledišč (z gotovimi izjemami seveda). Ali je kaj pomagalo? ... Fantalini kade po ulicah kakor poprej, če ne še bolj. O kinoglediščih pa ni, da bi govorili. Mladina je bila navzoča, ko so se predstavljale — kakor smo čuli — jako obscene reči, in to v božičnih dneh. — V šoli menda še premalo ropotamo zoper te reči. Veliko je namreč tudi na tem, kako in s kakšnim poudarkom učiteljstvo take odredbe otrokom razglasi in naznani. Ako pride od višje oblasti nemško sestavljena prepoved, ki se kratkoma pošlje vodstvom z uradno opazko »V vednost in ravnanje«, je komaj pričakovati posebnega zanimanja in zadostne razlage. — Staršem pa itak ni dopovedati, da bi se spametovali in ne jemali otrok v jame pohujšanja. — Ali k paragrafu ne spada tudi policija? ...

K prepovedi o izposojanju knjig bi bilo še pripomniti, da imamo v Ljubljani par dobrih knjižnic. Ali so s to odredbo tudi zaprte mladini?

Zavetišča in skrb za revno mladino v Ljubljani. Pri deželnem predsedstvu kranjskem se je ustanovil pod častnim predsedstvom župana dr. Ivana Tavčarja upravni odbor »Dnevni zavetišč« za revno šolsko mladino v Ljubljani, ki se je v seji dne 14. m. m. sledeče konstituiral: Predsednik: dr. Mihael Opeka,

c. kr. dež. šolski nadzornik; podpredsednik: Ernest baron Schönberger, c. kr. dež. vlade svetnik; tajnik in blagajnik: Fran Lavtižar, c. kr. šolski nadzornik; namestnik: Jakob Dimnik, nadučitelj; odborniki: dr. Vinko Gregorič, primarij; dr. Demeter Bleiweis vitez Trsteniški, c. kr. sanitetni nadzornik; Gustav Nebenfürher, nadupravitelj deželnih dobrodelnih zavodov; Janko Nep. Jeglič, nadučitelj; Božidar Valenta, šolski ravnatelj. Pozneje imenovana zastopnika: A. Čadež, katehet; Karel Dermastia, ravnatelj slov. trg. šole.

Seksualna pedagogika. Pritisk, naj bi se ta kočljivi problem razpletel s pojasnjevalnim vplivanjem, se je v zadnjih treh letih že skoraj polegel. Vojne izkušnje so pa spravile to reč zopet v razgovor. Glavni upravitelj zasedene Belgije, baron Bissing, je v pruski gospodski zbornici vložil ta-le predlog:

1. Dovolj naj se večji znesek v proračunu, in sicer zato, da se a) uvede sploviloznanstvo kot obvezni predmet na vseh seminarjih in visokih šolah za duhovnike in učitelje visokih, srednjih in ljudskih šol; b) da se pri državnih zdravniških izpitih zahteva znanje o kožnih in spolnih boleznih; c) da se mladina vseh šol pred izpustom v življenje potom v ta namen izvežbanih zdravnikov pouči o bistvu nevarnosti spolnih bolezni; d) da se podpira akcija družbe, ki ima namen zabraniti in ustaviti spolno bolezen.

Meseca junija 1916 so o tem predlogu razpravljali v pruskem državnem zboru. Minister za pouk pl. Trott je pojasnil stališče vlade takole:

»Naloga šole ne more biti, da bi pri pouku direktno pojasnjevalno vmes posegla. Kjer se je pa kdaj kaj takega breztaktno poizkusilo, so starši upravičeno ugovarjali. Nasprotno bi se pa dalo razgovarjati, če ne bi kazalo, da bi učence višjih učnih zavodov, ko napravijo zrelostni izpit, poučili o npravnih nevarnostih; to bi morali seveda storiti v to poklicani faktorji. V prvi vrsti je pa dolžnost staršev, da pojasne svojim otrokom, kar in kolikor je treba. Preveč se

seveda na tak pouk ne smemo zanašati. Tudi med dijaki medicine in med zdravniki samimi te bolezni niso nič manj razširjene, kakor med drugimi fakultetami, dasi so gotovo dovolj poučeni. Če hočemo doseči, da se bo res kaj izboljšalo, potem moramo moč etike, morale in vere na pomoč poklicati.«

Knezoškof dr. Bertram je razmotril to vprašanje z vzgojno-verškega stališča ter zatrjeval, da pojasnjevanje utegne pač koristiti v posamnem slučaju, velikokrat pa škoditi. Po njegovem predlogu se je sprejela zahteva: »Da se preprečijo spolne zablode, je treba na primeren način na mladino npravno vplivati.«

Najpotrebnejša in času najprimernejša šola. V Düsseldorfu je priredila osrednja zveza katoliških mladeniških

združenj v Nemčiji od 2. do 4. januarja tečaj, ki so ga nazvali »tečaj za dušnopastirsko delo med mladino«. Izmed predavanj, ki pričajo, s kakšno vnemo se žrtvujejo pedagogi v Nemčiji osobito za šoli odrastlo mladino, omenjamo samo naslednje: »Kako vodim doraščajočo mladino h Kristusu?« — »Kako gojim in netim pri doraščajoči mladini zvestobo in ljubezen do Cerkve?« — »Kako vzgajam doraščajočo mladino, da bo trdna v veri in da jo bo branila?« — »Kako učim mladino moliti in nadnaravno živeti?« — »Vzgojna-dušnopastirska uporaba spovedi in sv. obhajila.« — »Vzgojno-dušnopastirsko jedro Marijinega češčenja in češčenja svetnikov.« — »Kako vzgajam doraščajočo mladino, da se bo osebno izpopolnjevala in hrepnela po čednosti?« — »Kako vzgajam doraščajočo mladino za npravno moč?«

Raznoterosti.

Spremstvo. Brez pršečega in blestečega nakita, brez frazastih obljub pričenjamo nov letnik »Slovenskega Učitelja«. Geslo, ki je vredno, da zastavimo za njega uveljavljenje vse moči, nam je dano; pot, ki bomo tudi v bodoče po nji hodili, nam je začrtana; načela, ki jih zagovarjamo in se zanje borimo, slone na večni Resnici. Vse naše stremljenje je izraženo v osebi tistega moža, svečenika, pedagoga in zagovornika maternege slovenskega jezika, čigar sliko vidimo na naslovni strani. Ako si prilastujejo protivniki krščanskih učiteljskih organizacij videz, da jih dviga in junači najčistejša ljubezen do naroda in domovine, se moremo vsekdar brez okolnosti na prsi udariti in ponosno klicati, da n a s dviga, osrčuje in vodi k zmagi geslo, začrtano na čelu našega lista:

Bogu srce,
mladini ljubezen,
domovju zvestobo!

Zgodovinski dan. Svečanost kronanja v Budimpešti dne 30. decembra 1916 je izreden dogodek, ki je zlasti med sedanjo svetovno vojsko — rekel bi — kakor nekaka zelenica sredi nepregledne puštinje: Nj. Veličanstvi cesar Karel in ce-

sarica Cita sta ob nenavadnem sijaju bila kronana s krono sv. Štefana. Pomenljive in značilne obrede je v cerkvi sv. Matije izvršil kardinal in knez-primas dr. Černoh, ki je položil skupno z namestnikom ogrskega palatina cesarju Karlu med sv. mašo krono na glavo. Ganljiv je bil osobito prizor, ko je cesarska dvojica prejela sv. obhajilo, in sicer (med sveto mašo) pod obema podobama. Kelih, iz katerega sta zaužila cesar in cesarica sv. Rešnjo Kri, je iz leta 1460. Po svetem obhajilu sta bila dolgo časa zatopljeni v pobožno molitev.

Odlikovanje. Vojni križec za civilne zasluge II. reda je podeljen ljubljanskemu županu in predsedniku c. kr. mestnega šolskega sveta dr. I. T a v č a r j u. Magistralni svetnik in šol. referent E v g e n L a h je prejel viteški križec Franc Jožefovega reda.

Milijon kron za hrvatske visokošolce. Lastnik železniške restavracije Gregorij Potušek v Bosanskem Brodu je podpisal milijon kron vojnegega posojila in določil, naj se obresti uporabijo za ustanove na korist revnim hrvatskim visokošolcem.

Černoviško vseučilišče v Solnogradu. Ker univerza v Černovicah itak ni ustre-

zala visokemu namenu in je vsled vojske ustavljeno njeno delovanje, jo nameravajo preložiti v Solnohrad. Kakor znano, deluje v Solnogradu nakljub ondotnemu katoliškemu društvu za ustanovitev katoliškega vseučilišča, ki si je nabralo že polpeti milijon kapitala, tudi »Solnogradsko vseučiliščno društvo« za ugotovitev državne univerze. To društvo je sprožilo misel, naj se opuščeni juridični in modroslovski fakulteti preloži iz Černovic v Solnohrad. Pri posebnem posvetovanju o tem vprašanju se je izrazil županov namestnik, kot zastopnik mesta, da se čuti občinski svet solidarnega s tem problemom in da se s tem vprašanjem že dalj časa peča. Sestavila se je tudi spomenica, ki se je izročila naučnemu ministru in ministrskemu predsedniku. V tem spisu pa ne manjka politične polemike, ki podtika katoliškemu vseučiliščnemu društvu »politične namere«, ter označuje ustanovitev katol. vseučilišča kot delo »avstrijskega klerikalizma«. Kot zabela na vse to sledi še nekaj stavkov, v katerih se odreka katoliški univerzi pravica obstoja itd. Ne vemo, če bo taka spomenica naučni upravi imponirala.

Na stepi. Minuli so mukepolni, a silno poučni dnevi, ki sem jih prežil pri nemškem kmetu. Pod gostoljubno streho »Pitatalnago punkta dla bježencev« v B. sem uravnal v par dneh svoje sile, in danes nadaljujem »lečenje« na pašnji, pri ruskem kristjaninu. »Ujezdna zemskaja uprava« me je poslala »za staršago« 15 plenjenim Romunom v A. in sicer »s pravami feldvebla«.

To pa niso mačkine solze! Lepo Vas prosim: osemtedenska vojaška izučba, največ v kadrski pisarni, zdaj pa taka čast. Sicer z obsovraženimi »župarji« nisem želel nikdar posebnega znanja, vendar se nekam zadovoljnega počutiš, ko ti »kusok burnage« javi neobičajni in nepričakovani »avanzma«.

Osem vrst od vasi leži gospodarjevo poslopje. »Zapregli smo konjičke tri« in hajdi na novo mesto, na sveži zrak. — Kot pri nas vinske hrame, srečuješ tu kljune (žitnice) in druge zasilne zgradbe. Pri vsakem kljunu že stoji motor in »molotilka«. Vsa ogromna ruska ravan

je sedaj velikanska, nepregledna žitna tovarna, za enkrat seveda še bolj nemškega značaja. Motori, mlatilnice in mnogo drugega je namreč — germanski izdelek.

Pa ropota in sopiha parni stroj od solnčnega vzhoda do trde noči. Prestane, če gre vse po sreči, le štirikrat na dan: okrog 7. ure zjutraj, ob 11. dopoldne, ob štirih popoldne in okrog devete zvečer. Takrat se zberejo mnogoštevilni delavci in delavke okrog mize, ki je za žetve bogateje obložena.

Najveselejše je zvečer, po dokončanem delu. Vse hiti, da se umije, očisti, vsak hoče, da je pri večerji drugačen, kot je bil pri — raboti. »Barišnje« so si okusno uredile frizure ter zavezale okrog dolgih las svoje pisane rutice. Mnoga je pobožala od solnca užgano lice celo z belim pudrom, kar pa fantom ni kaj všeč.

Po večerji zažgo vso obilno slamo enodnevene mlatve in nato — ruski »kolo«. Velikanski ognji žare daleč naokoli. Harmonika se oglasi in ljubke ruske djevkve zaplešejo svoj »tanec«, ki ima svoj značaj.

Tam prepevajo fantje, tu dekleta, in sicer največ bojne pesmi. Tudi nekako tako-le:

»Vi Avstrijci in Germanci,
pokorite se takoj,
ako ne, bo joj, joj, joj...!«

Navdušeno-maščevalno, kakor še nikdar, glasi se povsod, kjer je še nedavno kraljevala le ljubavna, melanholična, sanjava ruska pesem — —

Nadučitelj Fran Silvester.

Astrahanka v Tavriji, julija šestnajstega 1916.

Ali je to tudi vzgoja? Na enem izmed saških učiteljskih so dobili kandidatje učiteljskega stanu pri zrelostnem izpitu — kakor poroča sotrudnik lista »Köln. Volkszeitung« iz Draždan — nalogo: »Nameni ultramontanstva«. — Na dotičnem zavodu morajo pač imeti čudne pojme o pedagogiki in o učiteljskem poklicu. Poleg tega pripisujejo mladim ljudem možnost razsojanja o stvareh, ki zanje niti zreli niso.

Slovstvo in glasba.

Kruh življenja, 40 različnih obhajilnih molitev, po L. Soengenu preveli goriški bogoslovci, za tisk priredil Andrej Zupanec. — Cena K 3.—. Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Molitvenik je zrastlel iz potrebe časa. Vsled razširjenja pogostnega in vsakdanjega sv. obhajila je bilo potrebno dati ljudem v roke knjigo, ki obsega več obhajilnih pobožnosti, nanašajočih se na svete cerkvene čase. Če ima človek pred seboj vedno isti formular obhajilnih molitev, mu postanejo vsakdanje in nastane nevarnost, da jih moli mehanično in brez notranje pobožnosti. Tej nevarnosti odpomore gori imenovani molitvenik, ki je res — brez pretiravanja — krasno delo in ki ga bo s koristjo rabil tudi vsak izobraženec.

Prireditelj se je posluževal sicer prevoda goriških bogoslovcev, toda vsa prirediteljeva dela. Nekateri odstavki, zlasti iz uvoda, je deloma izpustil, deloma bolj praktično uredil.

Cerkvena pesmarica za mladino. Partitura. Priredil Stanko Premrl. Cena K 3-40. V Ljubljani, 1916. Založila Katol. bukvarna v Ljubljani. Tiskala Katoliška tiskarna.

»Kdor pojoč moli, dvakrat moli,« je zatrjeval učeni, globokopobožni sv. Avguštin. Cerkveni glasbeniki se trudijo, da bi se verniki tudi pri nas priučili dvojni molitvi, da bi proslavljali Boga pri sveti daritvi in pri drugih cerkvenih opravilih s skupnim, ljudskim petjem. Kako to doseči? Najkrajša in najlažja pot bo, ako začnemo, kar se je že opetovano priporočalo, pri mladini. Šolskim otrokom v roke pripravno pesmarico, vežbanje otrok v enotnem, skupnem petju pa v roke za službo in čast božjo vnetim, za verstveno vzgojo zavzetim, za ljudsko petje gorečim, glasbeno nadarjenim učiteljem in učiteljicam!

Prvi korak je storjen, podlaga je ustvarjena: »Cerkvena pesmarica« za mladino imamo. V krogu našega katehetskega društva se je večkrat izražala želja po priročni in primerni pesmarici, v kateri bi mladina našla

lepo, za vse cerkveno leto zadostujočo zbirko cerkvenih popevčic. To sedaj imamo. Nelahkega in nehvaležnega dela se je lotil skladatelj in vodja glasbe St. Premrl. Glavno delo, pri katerem sta mu pomagala prof. dr. Pečjak in kanonik dr. Kimovec, je srečno dovršeno. Začetek je bil storjen s tem, da se je pri posebnem posvetu glasbenikov in pedagogov pod predsedstvom knezoškofa dr. Ant. B. Jegliča nekako v celoti določil obseg in izbira v to sposobnih in pripravnih pesmi.

V bližnji bodočnosti pride na vrsto še »Cerkvena pesmarica za mladino.« Glasovi. To bo ročna izdaja v obliki molitvenika, namenjena pevcem, ki bo imela 78 pesmi, kakor partitura. Pridejanih bo tudi nekaj molitev. Dalje se bo tiskala še ena ročna izdaja: »Cerkvena pesmarica za ljudske šole.« Glasovi. V tej ročni izdaji bodo pa zbrane samo najpotrebnejše pesmi za ljudske šole in molitve. Ta se bo lahko uvedla obvezno tudi po navadnih šolah.

Gosp. sestavitelj in prireditelj je imel pred očmi mladino naših navadnih šol sploh. V Ljubljani, zlasti na dekljskih šolah, kjer oskrbujejo petje gojenke 6., 7. in 8. razreda, ki so izvežbane vsaj v dvo-glasnem petju, z novo pesmarico kajpada ne bo tako ustrezno, kakor drugod; kljub temu bo prav dobro služila, ker se je urednik oziral na vse slučaje in potrebe cerkvenega leta.

Prav z ozirom na naše ljudske šole v celoti ter z ozirom na to, da naj bo ta pesmarica nekaka pripravnica za ljudsko petje sploh, je prirejenih 24 pesmi v zbirki samo za enoglasno petje; druge se lahko pojo eno- ali pa dvoglasno. Spremljevanje ne bo delalo težav.

Glede enoglasnega petja s spremljevanjem bi pripomnil to-le: Prav v tem lahko pokažemo istinito ljubezen do Boga posvečeno ljudske umetnosti, ako se z vso skrbjo lotimo vsake posamezne pesmi, in sicer tako, da plemenito, čisto izgovarjamo, da prav dihomo, točno zastavimo in odnehamo, da jasno in gladko

pojemo, da s premislekom in čutom izražamo vsebino s krepkejšim ali lahnejšim poudarkom, z naraščanjem in odnehavanjem, sploh da izlijemo v pesem vso notranjo pobožnost srca. — Ako nenkrat vsa šola, vsa skupščina poje, le po poje, pevajoč moli, ali ni to kaj vzvišenega!

Besedilo je povzeto iz »Sol. molitvenika« in »Večnega življenja«, kar bo le pospeševalo skupno petje.

Izbera posamnih pesmi je taka, da bo ugajala in ustrezala splošnosti. Vsakdo z vsako pesmijo seveda ne bo zadovoljen. Tako bi n. pr. namesto št. 5. (Haydnova maša) želeli kako živahnejšo in za petje bolj prikupljivo. Prav isto velja o št. 6. (iz l. 1682.) in št. 7. (O kam Gospod?).

Upati je, da se bo nova pesmarica mogla vpeljati obvezno vsaj z novim šolskim letom in da se bo z njo dvignilo ne le šolarsko cerkveno petje, marveč se bo pripravljala pot za skupno ljudsko petje!

Schüch-Polz: Katehetika. Njemačko sedemnaesto izdanje, preveo i priredio za hrvatske bogoslovske i učiteljske škole Bogoljub Strižić, profesor pedagogike na ženskoj učiteljskoj školi sestara milosrdnica u Zagrebu. Stoji 2 krune. U Zagrebu, 1916 (str. 102).

Hrvatoma je prof. Heffler l. 1903. napisal *Methodik* o za veronauk v višjih ljudskih šolah. Heffler je sprejel v svojo knjigo načela moderne didaktike; zlasti nauk o »formalnih stopnjah« je na široko razsnoval. Zdi pa se, da Hefflerjeva metodika hrvatskim katehetom ni povse ustregla. Razlog nezadovoljnosti, tako se vidi, so uprav Hefflerjeva didaktična načela. Profesor pedagogike na ženski preparandiji usmiljenih sester, Bogoljub Strižić je oskrbel novo katehetiko, v kateri na str. 26. govori »o münchenskom obučnom metodu ili o psihologijskom metodu«, potem pa dostavlja: »Tudi v našem hrvatskem katehetskem svetu je bilo precej vike radi tega ‚münchenskog ili psihologijskog metoda‘, zlasti radi takozvanih formalnih stopenj. Nepobitno dejstvo je, da so te formalne stopnje zgrajene na Herbartovi psihologiji. Her-

bart je mnoge potegnil za seboj, kakor drugje, tako tudi pri nas... Neprestano naglaševanje in zahtevanje po formalnih stopnjah v pouku je naredilo iz manj sposobnih učiteljev in katehetov robove formalnih stopenj. Vsako učno snov je bilo treba trpati v te formalne kalupe, in če kdo ni stiskal snovi v te forme, so rekli o njem, da ne zna učiti. Formalne stopnje so postale prava Prokrustova postelja.« V teh besedah, mislim, nam je hotel pisatelj povedati, zakaj je segel po nemški knjigi in jo prevel na hrvatsko.

Ali je profesor Strižić pravo pogodil, ko je izbral uprav Schüch-Polzovo katehetiko, o tem nočem soditi. Pravim samo to-le: Ignacij Schüch je napisal katehetiko kot del pastoralne teologije že pred 50 leti. Pozneje je knjigo popravljal, to in ono dostavljal, a enotno katehetike ni več predelal, ne on, ne poznejša izdajateljica knjige, Grimmich in Polz. Schüchova pastoralna teologija je izvrstna; priča za to nam je 17 izdaj, ki jih je knjiga doživela. Vendar izdajatelji niso vseh oddelkov v knjigi z enako skrbjo predelavali. In uprav katehetika po moji misli v novih izdajah ne kaže tistega napredka, ki bi ga želeli v korist dobri stvari.

Profesorju Strižiću ni neznano, da se tudi iz formalnih stopenj dajo razbrati nekatere prvine, ki so bile že stari filozofiji dobro znane, a so jih včasih v didaktiki, tudi v metodiki za verouk, premalo vpoštevali. Na teh vobče priznanih prvinah, na starih filozofičnih načelih, se dá zasnovati katehetska metoda, ki bi ustrezala vsem psihologičnim zakonom, a ne bi se ji moglo očitati, da se opira na Herbartovo psihologijo.

Prevod je natančen, uprav dobeseden. Tu in tam se Schüch-Polz sklicuje na prejšnje paragrafe v knjigi. Strižić ni pazil na to, da je v prevodu število paragrafov drugačno nego v originalu, pa nam kaže na paragrafe, ki jih ne najdemo v knjizici; n. pr. na str. 9. se sklicuje na § 94., a navesti bi moral § 1.; na str. 36. § 103., to je § 10. itd. Če ne bi se nekatere stvari v hrvatskem jeziku dale lepše povedati, kakor jih je povedal profesor Strižić, o tem bodo sodili hrvatski kritiki.

Dr. F. Ušeničnik.

Draginjska doklada „Slovenskemu Učitelju“.

Bo že nekaj. Prošnja v zadnji številki lanskega letnika ni bila zastoj. Da bo »Slovenski Učitelj« mogel izhajati, so nekateri cenj. naročniki nekoliko navrgli. Hvala jim. Naj zbuje novih posnemalcev!

Darovali so obenem s poslano naročnino čč. gg. in cenj. gdčne.:

Prelat Kalan 12 K; kanonik ravnatelj dr. Lesar 4 K; nadzornik Lavtižar v Ljubljani 5 K; po 1 krono: Erna Razlag, učit. v p. v Ptuju; Andrej Wieser, kapit. dekan, Gospasveta; svetnik S. Zupan, župnik na Ježici; Iv. Dremelj, nadučitelj, Polica pri Višnjigori; Matej Ahačič, župnik v Lešah; A. Abram, župnik v Košani; svetnik J. Brešar, župnik v Velešovem; gdč. Schnabl Balbina, učiteljica, Sv. Trojica pri Domžalah; A. Kocbek, župnik, Sv. Križ pri Mariboru; A. Kuhar, kaplan, Ljubno na Štaj.; gdč. Minka Žerjav, učit. na Jesenicah; Pavel Lavrič, naduč., Kovor pri Trziču; gdč. Amalija

Erjavec, učit. v Zatičini; gdč. Pavla Brezovšek, učit. v Rovtah pri Logatcu; gdč. Fr. Zemme, šol. voditeljica v Ljubljani; po 2 kroni: J. Filipič, prefekt v Št. Vidu; L. Rejec, župnik, Sv. Križ-Cesta na Gorškem; Ivan Atelšek, kaplan, Sv. Marko pri Ptuju; prof. dr. J. Marinko, adm. v Mavčičah, 3 K; J. Bizjan, dekan v Moravčah, 4 K; Jos. Klopčič, župnik v Javorjah pri Poljanah, 5 K; J. Cinglak, kpl., Vojnik, 50 v; gdčna. H. Stiene, učit., Kal, 20 v; A. Čadež, katehet, Ljubljana, 12 K; Nik. Stazinski, župnik, Primskovo, 6 K s pristavkom: »List je res krasen; škoda bi ga bilo ščipati. Po položnici sem poslal dar. Bog Vas podpiraj! Naprej po začetni poti za našimi vzoril!« Dalje so še darovali gg.: dr. J. M. Kržišnik, dekan v Trnovem, 1 K; A. Ažman, meščanski katehet v Postojni, 4 K; gdč. Ivana Kramarič, učit., Dvor pri Žužemberku, 1 K; gdč. Antonina Rott, učiteljica, Moste pri Ljubljani, 1 K; gdč. Andrečič Olga, učit., Novo mesto, 1 K.

Listnica upravnništva.

P. n. gg. duhovnike, ki niso člani katehetskega društva, pa so poslali 5 K, smo vpisali in sprejeli kot nove društvenike ter vknjižili 1 K za članarino. Dotični gg. prejmejo društvena pravila kot potrdilo sprejema. — Ako smo bili pri kaki pošiljatvi, ki je presegala letno na-

ročnino, v negotovosti, smo povišek zapisali kot draginjsko doklado za list. Kadar je bilo gotovo, da je članarina za katehetsko društvo ali za »Slomškovo zvezo«, smo to vestno zabeležili in denar izročili na pristojno mesto.

